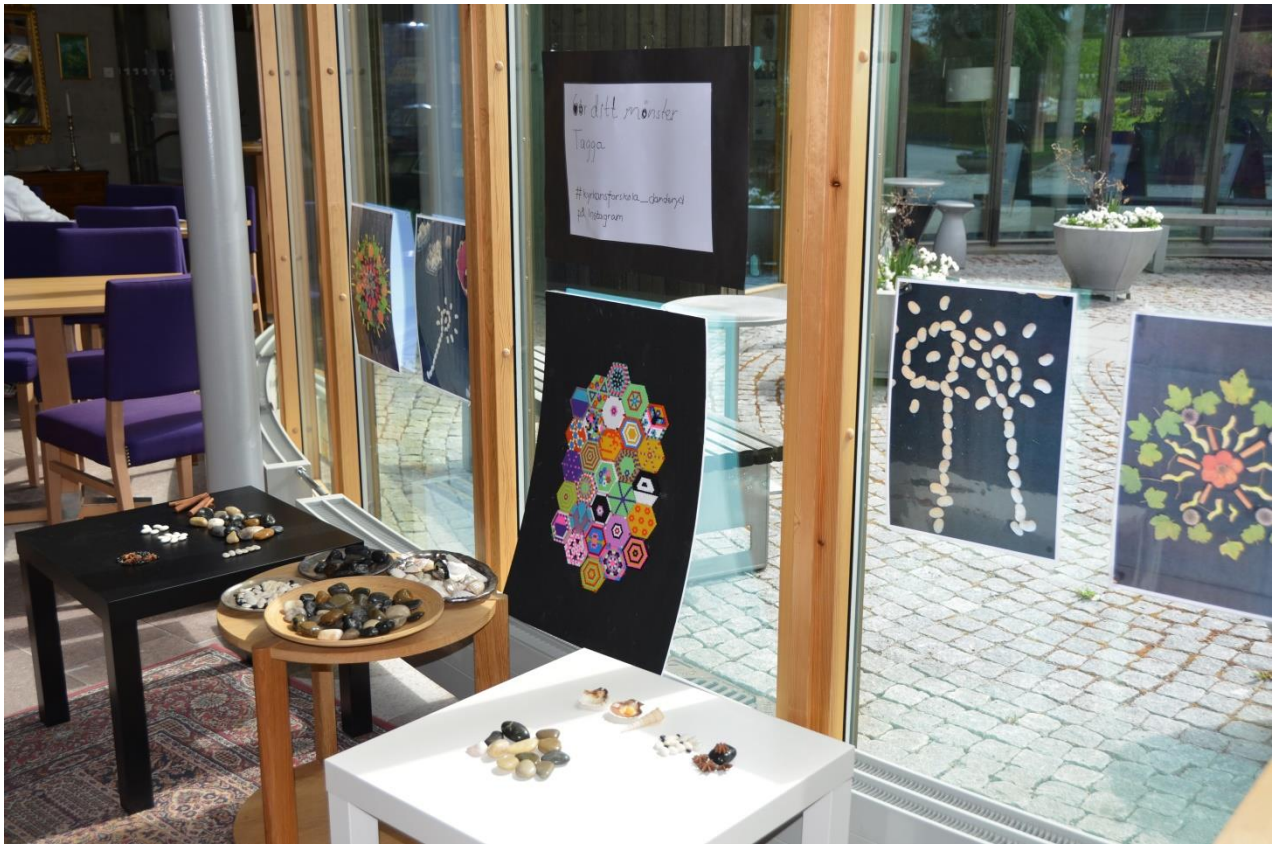
Svenska kyrkan
DANDERYDS FÖRSAMLING
252000-0478

DF 2018-01

ÅRSREDOVISNING 2017

Verksamhetsuppföljning för Danderyds församling

Svenska kyrkan
DANDERYDS FÖRSAMLING

Årsredovisning 2017

inför kyrkofullmäktige den 22 maj 2018

Innehåll

Förvaltningsberättelse	3-6
Flerårsöversikt	7
Resultaträkning	8
Balansräkning	9-10
Eget kapital	11
Kassaflödeanalys	12
Tilläggsupplysningar	13-21
Undertecknande av årsredovisning	22
Revisionsberättelse	23-24

FRAMSIDANS BILDER:
”DET REGNAR STJÄRNOR OCH DÅ FÖRÄNDRAS MIN VÄRLD” KYRKANS FÖRSSKOLAS KONSTUTSTÄLLNING, DJURSHOLMS BEGRAVNINGPLATS 120 ÅR, KYRKOVAL MED KYRKKAFFE I DANDERYDS OLIKA CENTRUM OCH BYGGANDET AV SIDOENTRÉ I DANDERYDS KYRKA.

SVENSKA KYRKAN, DANDERYDS FÖRSAMLING
POSTADRESS: BOX 2021, 182 02 DANDERYD
BESÖKSADRESS: ANGANTYRVÄGEN 39, 182 54 DJURSHOLM
TELEFON: 08-568 957 00
HEMSIDA: WWW.DANDERYDSFORSAMLING.SE FACEBOOK: DANDERYDS FÖRSAMLING
E-POST: INFORMATION.DANDERYD@SVENSKAKYRKAN.SE

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten
Svenska kyrkan i Danderyd hade 21 216 kyrkotillhöriga 2017-12-31 (2016-12-31: 21 579) av en befolkning på 32 888 (32 653), vilket är en tillhörighetsgrad på 64,5 %. Året innan var detta tal 66,1 %, en minskning med 1,6 procentenheter och i antal 363 (409) medlemmar. Antalet aktiva inträden 2017 var 56 personer (27) och aktiva utträden var 270 personer (201). Nettoförändringen mellan utträdande och inträdande personer ökade därmed från -174 personer 2016 till -214 personer 2017, således med 40 personer. En större förändring hade inte varit överraskande då vi vet att utträdena ökar kyrkovalsår.

Församlingens mål och inriktning beskrivs i en av domkapitlet godkänd församlingsinstruktion. Huvudverksamheten består av gudstjänster, kyrkliga handlingar, diakoni, kyrkomusik, barn- och ungdomsarbete, begravningsverksamhet samt administration av denna verksamhet. En omfattande förskoleverksamhet bedrivs på tre ställen med ca 83 (84) barn. Som huvudman för begravningsverksamheten i Danderyds kommun ansvarar Danderyds församling för två kyrkogårdar.

Till sitt förfogande har församlingen tre egna kyrkor men verkar också i Sjukhuskyrkan vid Danderyds sjukhus, i Djursholms kapell samt i Enebykyrkan. Församlingen äger flera församlingslokaler, varav Församlingens Hus inrymmer församlingens kansli och kyrkogårdsförvaltning.

I församlingens årsredovisning anges belopp i tusentals kronor (tkr) om inte annat anges. Siffror inom parentes avser föregående år.

Organisation
Kyrkofullmäktige är församlingens högsta beslutande organ och består av 25 ledamöter samt 18 ersättare. Kyrkofullmäktige väljs vart fjärde år av de församlingsbor som är medlemmar i Svenska kyrkan. Söndagen den 17 september var det val i Svenska kyrkan. Valdeltagandet ökade, i likhet med hela landet, och i Danderyds församlings röstade 26,6 % (15 % 2013).

Kyrkofullmäktige tar ställning till frågor av principiell karaktär eller av stor ekonomisk betydelse, såsom omfattande struktur- och organisationsförändringar och till betydande investeringar. Kyrkofullmäktige beslutar om budget, årsredovisning och församlingsavgift. Gemensam begravningsavgift infördes från och med 1 januari 2017. Begravningsavgiften fastställs därmed av Kammarkollegiet.

Kyrkofullmäktige utser för varje mandatperiod en styrelse i form av ett kyrkoråd som bestått av tio ledamöter inklusive kyrkoherden och fem ersättare. Från och med 1 januari 2018 har kyrkorådet åtta ersättare. Kyrkoherden är självskriven ledamot. Kyrkorådet har ansvaret för verksamheten tillsammans med kyrkoherden.

Tre utskott (arbetsutskott, fastighetsutskottet och kyrkogårdsutskottet) har tillsatts av kyrkorådet.

Kyrkofullmäktige har haft tre och kyrkorådet åtta protokollförda sammanträden under året. I december sammanträdde även det nya valda kyrkofullmäktige och det nyvalda kyrkorådet.

Utöver gällande lagstiftning och förordningar etc. tillämpar församlingen inomkyrkliga regelverk och dokument såsom kyrkoordningen (KO), Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB), församlingsinstruktion samt egna framtagna dokument, t.ex. arbetsordningar och placeringspolicy.

Församlingen tillämpar Svenska kyrkans kollektivavtal. Det innebär att samtliga anställda omfattas av olika typer av försäkringar, bland annat tjänstepensionsförsäkring, sjukförsäkring och arbetsskade- och olycksfallsförsäkring. Vid sidan av detta finns även ett omställningsavtal som inträder vid arbetsbrist och ett utvecklingsavtal som innebär rätt till fortbildning m.m.

Antalet fast anställda inom församlingen är 60 (65) personer, varav 24 (23) på deltid. Det totala medelantalet anställda uppgår till 69 (78) årsarbetare. Inom församlingsverksamheten arbetar 15 personer, inom service och administration 11 personer, inom begravningsverksamheten 10 personer och inom förskolan 24 personer. Under skötseltiden april – oktober tillkommer 10 säsonganställda inom kyrkogårdsförvaltningen. Ett stort antal volontärer och förtroendevalda bidrar därutöver till verksamheten.

Förutom i årsredovisningen finns församlingens verksamhet beskriven, med en uppföljning gentemot budget, i ett separat del: Verksamhetsuppföljning 2017. Denna innehåller en redovisning av varje verksamhetsområde samt ett sammandrag av kostnaderna fördelat på varje verksamhetsområde.

Främjande av ändamål
Ändamålet främjas genom att det i församlingen firas gudstjänst minst en gång i veckan. Därutöver bedrivs ett stort antal aktiviteter exempelvis ungdomskvällar i Petruskyrkan, fyra konfirmandläger på sommaren, barnrytmik, öppet hus på Andrum, självavårdssamtal och omfattande konsertverksamhet. Begravningsverksamheten bedrivs enligt begravningslagen.

	2017	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**
Antal gudstjänstbesökare	29 773	33 230	34 969	27 733	28 851
Antal besökare i kyrkliga handlingar	23 128	27 181	26 753	28 499	26 276
Antal döpta	161	198	208	184	223
Antal konfirmander	261	246	231	249	215
Antal vigselgudstjänster	55	57	49	59	64
Antal begravningsgudstjänster	219	292	295	284	252
Antal aktiva inträden	56	42	36	51	40
Antal aktiva utträden	270	202	116	128	163
Fasta grupper					
Antal deltagare i barn- och ungdomsverksamhet	441	469	411	458	333
Antal deltagare i vuxenverksamhet	1 958	1 260	1 046	897	666
Öppen verksamhet					
Antal deltagare i barn- och ungdomsverksamhet	3 816	3 637	3 832	3 024	2 671
Antal deltagare i vuxenverksamhet	10 310	5 536	5 905	5 547	5 872

Resultat och ställning
Årets överskott blev 1,81 mkr (4,88 mkr), vilket skiljer sig från budgeterat resultat som var -432 tkr. Församlingens totala verksamhetsintäkter under året var 71,1 mkr (69,2 mkr). Församlingens resultat beror till största delen på högre intäkter. Slutgiltig kyrkoavgift blev 1,3 mkr mer än budgeterat och försäljning av värdepapper och dylikt gav cirka 480 tkr. Det administrativa bidraget för begravningsverksamheten slutade på cirka 330 tkr mer än budget.

Kyrkoavgiften beslutades av kyrkofullmäktige till 70 öre, därutöver betalar de tillhöriga en avgift på 2,5 öre till stiftet.

Församlingsavgiften uppgick till 54,2 mkr brutto (52,8), efter den ekonomiska utjämningen på 20,3 mkr (19,9) blev nettointäkten av församlingsavgiften 33,9 mkr (32,9), vilket var 1,33 mkr högre än budgeterat. Utjämningen i procent av bruttointäkten var 37,4% (37,2 %).

Intäkter utöver församlingsavgifterna var huvudsakligen kommunala bidrag till förskolan med 10,6 mkr (10,3), serveringsintäkter inklusive interndebiterat på 2,2 mkr (1,9) och konfirmationslägeravgifter med 0,8 mkr (0,8). Verksamhetskostnaderna inklusive avskrivningar var 69,8 mkr (60,7).

Begravningsverksamhetens underskott blev 1,5 mkr.

Församlingens likviditetsöverskott fanns placerat 2017-12-31 med 3 170 tkr på ett räntekonto hos SBAB, med 2 000 tkr på SEB och med 5 784 tkr på transaktionskonton på Nordea och Swedbank. 4 073 tkr finns placerade i Ethos fonder hos SEB.

Målkapital
Församlingens mål för det egna kapitalets storlek är fastställt till 85 mkr, det uppgick per 2017-12-31 till 95,5 mkr (93,7 Mkr). Eget kapital överstiger fastställt kapital med 8,7 Mkr (3,9 Mkr).

Väsentliga händelser under räkenskapsåret
Församlingens huvudverksamhet finns utförligt beskriven i delen Verksamhetsuppföljning 2017. Under den här rubriken behandlas främst händelser av ekonomisk karaktär, som delvis är av engångskaraktär. Dessa finns också beskrivna i Verksamhetsuppföljningen.

2015 påbörjades en ombyggnad av bisättningsbyggnaden samt renovering av kapellet på Danderyds kyrkogård, båda lokalerna togs dock i bruk under 2016. Då entreprenören försattes i konkurs augusti 2016 har arbetet slutförts i egen regi. Församlingen har med anledning av konkurs gjort en avsättning i bokslutet på 0,3 mkr. Församlingen fick 52 tkr i kyrkoantikvarisk ersättning för renovering av kapellet som fick namnet Klockare Malms kapell efter Carl Fredrik Malm som var klockare i Danderyd på 1800-talet.

I juni 2017 påbörjades en om- och tillbyggnad av Danderyds kyrka. Budgeterad kostnad för den nya sidoentrén inklusive renovering i Danderyds kyrka var 12,2 mkr. Tillbyggnaden på 77 kvm består av ett kapprum/samlingsrum, handikapptoalett och ventilationsrum. En öppning har gjorts på kyrkans norra sida som leder in till den gamla kyrkan. Vid kyrkogårdsmuren gjordes också en ny öppning för att förbättra tillgängligheten mellan kyrka och Församlingens Hus. Arbetet fortskred som planerat under sommaren och del ett, sidoentrén, kunde besiktigas enligt tidplan i november och togs i bruk första advent. De avslutande delarna utförs i januari och februari 2018. Budget för del ett, sidoentrén, och del två, renovering i kyrkan, var 12 200 tkr. I bokslutet är 12 158 tkr upparbetat, där ingår även kostnad för projektering (utfall 1,8 milj. kr). Församlingen fick 145 tkr i kyrkoantikvarisk ersättning för projekteringen av projektet.

Finansiella instrument
Församlingens riktlinjer för kapitalförvaltningen regleras i ett av kyrkofullmäktige fastställt *Reglemente för medelsförvaltning*. Gällande reglemente antogs under 2014.

Framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer
I nedanstående tabell kan avgiftsutvecklingen till och med 2020 utläsas, baserad på oförändrad avgiftssats för församlingen (70 öre). Avgiftsprognoserna är gjorda i samband med budgetarbetet i oktober 2017.

Kyrkoavgifter (tkr)	**Plan 2020**	**Plan 2019**	**Beslutad budget 2018**	**Utfall 2017**	**Förändring mellan 2017 och 2018 (%)**
Församlingsavgift	50 478	50 717	52 434	54 172	-3,21
Ekonomisk utjämning	-16 909	-18 013	-19 131	-20 280	-5,66
	33 569	**32 704**	**33 303**	**33 892**	**-1,74**

Miljöinformation
Församlingen bedriver ingen enligt miljöbalken tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet.

Kollekter
Kollekter har under året upptagits enligt tabell nedan. En riks- eller stiftskollekt tas upp till samma ändamål och på samma dag i hela landet respektive hela stiftet. Kollektändamål och dagar fastställs av kyrkostyrelsen respektive domkapitlet. Församlingskollekter beslutas av kyrkoherden på delegation från kyrkorådet.

Kollekttyp	**2017**	**2016**	**2015**
Förmedlade rikskollekter	68 764	57 703	74 237
Förmedlade stiftskollekter	16 266	14 660	9 225
Förmedlade församlingskollekter	95 724	143 844	153 204
Församlingskollekter till egen verksamhet	1 107	16 966	10 594
	181 861	**233 173**	**247 260**

Utöver kollektinsamlingar i samband med gudstjänster, har församlingen mottagit gåvor och donationer för att stötta församlingens vänförsamlingar och dess projekt. Sådana medel har förmedlats vidare enligt följande: Till vänförsamlingen i Moshi i Tanzania 552 112 kr (390 503 kr), till vänförsamlingen i Vestiena i Lettland 14 984 kr (16 004 kr) och till fonden för Diakonins Biståndsmedel 139 919 kr (101 041 kr).

Förvaltade stiftelser
Danderyds församling förvaltar sedan 2013 en stiftelse. Denna har till syfte att stödja behövande personer; Stiftelsen Dagmar Liljenbergs donationsfond**.** Eget kapital uppgick till 1,37 mkr per 2017-12-31.

Flerårsöversikt 2013 - 2017					
	2017	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**
Allmänna förutsättningar					
Tillhöriga per den 31 december (antal)	21 216	21 579	21 988	22 088	22 290
Tillhörigas andel av invånarna per den 31 december	64,5 %.	66,10%	67,8%	68,4%	69,2%
Invånarantal i kommunen den 31 december	32 888	32 653	32 421	32 295	32 220
Kyrkoavgift inkl begravningsavgift [1]	0,946	0,83	0,82	0,79	0,79
Kyrkoavgift exkl begravn avgift (församlingsavgift) [1]	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Begravningsavgift [1]	0,246	0,13	0,12	0,09	0,09
Medelantalet anställda	69	78	73	61	63
Intäkts- och kostnadsanalys (tkr)					
Verksamhetens intäkter	71 095	69 232	62 458	57 640	56 796
Verksamhetens kostnader	-69 807	-64 423	-60 774	-57 059	-57 282
Verksamhetens resultat	**1 288**	**4 809**	**1 684**	**581**	**-486**
Resultat från finansiella investeringar	521	71	117	131	177
Skatt på näringsverksamhet	0	0	-18	0	0
Årets resultat	**1 809**	**4 880**	**1 783**	**712**	**-309**
Kyrkoavgift exkl begravnings- och stiftsavgift	54 172	52 847	51 026	49 082	48 674
- varav slutavräkning [4]	2 393	2 393	2 270	1 639	928
Begravningsverksamhetens nettokostnader [3]	17 077	14 808	12 965	9 862	9 997
Personalkostnader/verksamhetens intäkter [5]	57,60%	55,60%	58,8%	60,7%	60,4%
Av- och nedskrivningar /verksamhetens intäkter [6]	5,36%	5,60%	6,4%	6,6%	6,4%
Ekonomisk ställning					
Fastställt mål för det egna kapitalets storlek [7] (tkr)	85 000	85 000	85 000	89 000	89 000
Eget kapital (tkr)	102 379	100 570	95 689	91 951	93 543
Soliditet [9]	85,40%	88,80%	87,6%	89,0%	90,6%
Värdesäkring av eget kapital [10]	1,80%	5,1%	1,9%	0,8%	-0,3%
Likviditet [11]	83,70%	183,50%	144,50%	178,70%	219,50%
Nyckeltalsdefinitioner					
[1] Kyrko- och begravningsavgift - Anges i procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten.					
[3] Begravningsverksamhetens nettokostnader - verksamhetens totala kostnader minus Övriga intäkter och ränteintäkter					
[4] Varav slutavräkning - För förklaring se Redovisningsprinciper					
[5] Personalkostnader/verksamhetsintäkter (%) - Uppgiften beräknas som resultaträkningens personalkostnader dividerat med resultaträkningens summa av verksamhetens intäkter.					
[6] Av- och nedskrivningar/verksamhetens intäkter (%) - Uppgiften beräknas som resultat-räkningens av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar dividerat med resultaträkningens summa verksamhetens intäkter.					
[7] Fastställt målkapital är beräknat som det Egna kapitalet justerat med beräknade övervärden i fastigheter. Lång och Korta Skulder utom Långfristiga Gravskötselskulden					
[9] Soliditet (%) - Beräknas som utgående eget kapital dividerat med balansomslutningen (totala tillgångar i balansräkningen).					
[10] Värdesäkring av eget kapital (%) - Uppgiften beräknas som årets resultat dividerat med ingående eget kapital.					
[11] Likviditet (%) - Uppgiften beräknas som utgående omsättningstillgångar dividerat med kortfristiga skulder					

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2017	2016
Verksamhetens intäkter			
Kyrkoavgift		54 172	52 847
Begravningsavgift	3	17 125	14 841
Ekonomisk utjämning	4	-20 280	-19 861
Utdelning från prästlönetillgångar	5	138	426
Erhållna gåvor	6	53	2 654
Erhållna bidrag	7	12 289	11 760
Nettoomsättning	8, 9	7 002	6 094
Övriga verksamhetsintäkter		596	471
Summa verksamhetens intäkter		**71 095**	**69 232**
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för varor, material och vissa köpta tjänster		-1 506	-1 407
Övriga externa kostnader	9, 10	-23 601	-20 682
Personalkostnader	11	-40 922	-38 477
Avskrivning av materiella anläggningstillgångar	13, 14	-3 778	-3 857
Summa verksamhetens kostnader		**-69 807**	**-64 423**
Verksamhetens resultat		*1 288*	*4 809*
Resultat från finansiella anläggningstillgångar	12	477	0
Övriga ränteintäkter och liknande intäkter		49	74
Räntekostnader och liknande kostnader		-5	-3
Resultat efter finansiella poster		**521**	**4 880**
ÅRETS RESULTAT		***1 809***	***4 880***

Balansräkning - tillgångar

TILLGÅNGAR, tkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	13	86 572	87 730
Inventarier, verktyg och installationer	14	3 037	3 163
Pågående nyanläggning och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	15	12 158	1 690
		101 767	*92 583*
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga värdepappersinnehav	16	4 073	1 299
Långfristig fordran begravningsverksamheten	3	1 481	
		5 554	*1 299*
Summa anläggningstillgångar		**107 321**	**93 882**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		505	295
Skattefordran		505	0
Fordran begravningsverksamheten	3	0	3
Övriga fordringar		729	1 060
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	1 768	529
		3 507	***1 887***
Kassa och bank	18, 24	8 954	17 768
Summa omsättningstillgångar		**12 461**	**19 655**
Summa tillgångar		***119 782***	***113 537***

Balansräkning - eget kapital och skulder

EGET KAPITAL OCH SKULDER, tkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital			
Balanserat resultat		93 741	88 862
Församlingskyrkas fastighetsfond		6 828	6 828
Årets resultat		1 809	4 880
Summa eget kapital		**102 378**	**100 570**
Avsättningar	19	**300**	**300**
Långfristiga skulder			
Gravskötselskuld	20	2 218	2 200
Summa långfristiga skulder		**2 218**	**2 200**
Kortfristiga skulder			
Skuld till begravningsverksamheten	3	291	0
Leverantörsskulder		6 109	2 805
Gravskötselskuld	20	229	186
Skatteskulder		0	245
Övriga skulder	21	1 885	1 814
Villkorade bidrag	22	133	212
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	23	6 239	5 205
Summa kortfristiga skulder		**14 886**	**10 467**
Summa eget kapital och skulder		*119 782*	*113 537*

Eget kapital

	Balanserat resultat	Församlings-kyrkas fastighetsfond	Årets resultat	Summa eget kapital
Eget kapital 2016-12-31	88 862	6 828	4 880	100 570
Omföring av föregående års resultat	4 880		-4 880	0
Årets resultat			1 809	1 809
Eget kapital 2017-12-31	**93 742**	**6 828**	**1 809**	**102 378**

Församlingskyrkas fastighetsfond utgör ett ändamålsbestämt eget kapital. Kapitalet ska användas till Danderyds kyrkas behov, t.ex. underhåll.

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	1 809	4 880
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar	3 778	3 857
Resultat vid försäljning av anläggningstillgångar	112	0
Ökning/minskning av avsättningar	0	300
	3 890	4 157
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	**5 699**	**9 037**
Kassaflöde från förändring i rörelsekapital och långfristig gravskötselskuld.		
Minskning/ökning av kortfristiga fordringar	-3 101	-121
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	4 419	-825
Ökning/minskning av långfristig gravskötselskuld	18	-25
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**7 035**	**8 066**
Investeringsverksamheten		
Förvärv/tillverkning av materiella anläggningstillgångar	-13 075	-3 781
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-4 073	-1 299
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	1 299	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**-15 849**	**-5 080**
Årets kassaflöde	-8 814	2 986
Likvida medel vid årets början	17 768	14 782
Likvida medel vid årets slut	**8 954**	**17 768**

Tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Församlingens årsredovisning har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554), begravningslagen (1990:1144) och Bokföringsnämndens BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Vidare tillämpas rekommendationer utgivna av Svenska Kyrkans Redovisningskommitté (KRED).

Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år om inget annat anges.

Intäktsredovisning
Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Kyrkoavgift och begravningsavgift

Svenska kyrkans huvudintäkt utgörs av kyrkoavgiften. I enlighet med lag om avgift till registrerat trossamfund får Svenska kyrkan statlig hjälp med uppbörd, taxering och indrivning av kyrkoavgiftsmedlen. Det slutliga utfallet av kyrkans avgiftsunderlag erhålls först två år efter avgiftsgrundande år och därför är Svenska kyrkan berättigad att uppbära ett förskott från staten, fördelat med en tolftedel per månad. Samtidigt med utbetalningen av förskottet sker en avräkning av det slutliga avgiftsunderlaget två år tillbaka. Kyrkoavgiften intäktsredovisas i takt med utbetalningarna från staten.

Från och med 2017 har en enhetlig begravningsavgift införts i hela landet förutom i Stockholm och Tranås. Den begravningsavgift som församlingen erhåller för året fastställs av Kammarkollegiet utifrån det preliminära kostnadsunderlag som församlingen redovisar. Den i resultaträkningen intäktsredovisade begravningsavgiften motsvarar det faktiska kostnadsunderlaget d.v.s. det belopp som erfordrats för att bedriva årets begravningsverksamhet. Se även Begravningsverksamhetens särredovisning, not 4.

Erhållna gåvor och bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Bidrag till anläggningstillgångar har reducerat anskaffningsvärdet på anläggningstillgångarna.

Leasing
All leasing, både när församlingen är leasetagare och leasegivare, redovisas som operationell leasing dvs. leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som intäkt/kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i noten är redovisade i nominella belopp.

Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättning till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificeras som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Församlingens inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån församlingen bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 % används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Församlingen är befriad från inkomstskatt i sin ideella verksamhet eftersom den uppfyller kraven som samhällsnyttig enligt skattelagstiftningen.

Materiella anläggningstillgångar

I församlingen finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3:
Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då församlingens ändamål är religiös verksamhet.

Nedskrivningsprövning sker alltid för sådana tillgångar som inte längre uppfyller något av kraven ovan för att definieras som materiella anläggningstillgångar.

Inventarier med ett anskaffningsvärde under 50% av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Bidrag som avser förvärv av materiell anläggningstillgång reducerar tillgångens anskaffningsvärde.

En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Mark, med undantag av begravningsplatsens mark har, obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Begravningsplatsens mark skrivs av på 50 år.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Kyrkogårdsmark	50 år
Markanläggning	40-50 år
Byggnader	5-100 år
Bilar	5 år
Övriga inventarier, installationer och verktyg	5-10 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3, kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37, där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument redovisas i enlighet med reglerna i K3, kapitel 11, vilket innebär att värdering sker utifrån anskaffningsvärdet.
Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när församlingen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförts och församlingen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Långfristiga värdepappersinnehav

Församlingen har definierat en värdepappersportfölj. Portföljen ingår i posten andra långfristiga värdepappersinnehav i balansräkningen. För de instrument som ingår tillämpas värderingsprincipen på portföljen som helhet. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip/prövning av nedskrivningsbehov avräknas orealiserade förluster mot orealiserade vinster inom portföljen.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en finansiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Kundfordringar och övriga fordringar
Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder
Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Avsättningar
Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Kassaflödesanalys
Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och visar församlingens in- och utbetalningar uppdelade på löpande verksamheten, investeringsverksamheten eller finansieringsverksamheten. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificerar församlingen, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut, kyrkkontot samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Ledningen gör uppskattningar och antaganden om framtiden. Dessa uppskattningar kommer sällan att motsvara det verkliga resultatet. De uppskattningar och antaganden som skulle kunna komma att leda till risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder är främst bedömningen av avskrivningsperioder för byggnader: Varje år prövas om det finns någon indikation på att tillgångars värde är lägre än det redovisade värdet. Finns det en indikation så beräknas tillgångens återvinningsvärde, vilket är det lägsta av tillgångens verkliga värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet.

Not 3 Begravningsverksamheten

Danderyds församling är huvudman för begravningsverksamheten inom församlingens geografiska område. Begravningsverksamheten finansieras av begravningsavgiften. Begravningsavgiften får inte användas till annat än de uppgifter som anges i begravningslagen

Begravningsverksamhetens särredovisning	2017	2016
Verksamhetens intäkter		
Begravningsavgift - erhållet för året	15 644	15 131
Övriga intäkter	1 337	1 824
Summa verksamhetens intäkter	**16 981**	**16 955**

Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-8 495	-8 332
Övriga kostnader	-8 497	-7 201
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar	-1 422	-1 099
Summa verksamhetens kostnader	**-18 414**	**-16 632**

Finansiella poster		
Räntekostnader	-48	-33
Begravningsverksamhetens överskott/underskott	**-1 481**	**290**

Begravningsavgift redovisad i resultaträkningen

	2017	**2016**
Begravningsavgift - erhållet för året	15 644	15 131
Avgående överskott/tillkommande underskott enligt resultatsammanställningen	1 481	-290
Summa begravningsavgift redovisad i resultaträkningen	**17 125**	**14 841**

Fordran/skuld begravningsverksamheten	**2017**	**2016**
Ingående fordran/skuld	3	293
Reglering 2015 års över-/underskott	-293	-
Årets överskott/underskott	1 481	-290
Utgående fordran/skuld	1 191	3
Varav långfristig fordran/skuld	1 481	-290
Varav kortfristig fordran/skuld	-290	293

Not 4 Ekonomisk utjämning

Alla församlingar och pastorat omfattas av ett inomkyrkligt utjämningssystem. Syftet med utjämningen är att omfördela en del av kyrkoavgiften och därigenom bibehålla en rikstäckande kyrklig verksamhet. Kyrkomötet beslutar om kriterierna för utjämningen.

Not 5 Utdelning från prästlönetillgångar

Församlingen har 459 (459) andelar i avkastningen från de stiftsvis förvaltade prästlönetillgångarna. Prästlönetillgångarna är stiftelseliknande förmögenheter. Minst 50 % av avkastningen går till församlingar och pastorat som har andelar i avkastningen och resterande går till det inomkyrkliga utjämningssystemet. Andelarna innebär inget inflytande i förvaltningen och går ej heller att överlåta.

Not 6 Erhållna gåvor

	2017	**2016**
Församlingskollekter till egen verksamhet	13	17
Gåva till församlingens verksamhet	40	2 637
Summa erhållna gåvor	**53**	**2 654**

Not 7 Erhållna bidrag

	2017	**2016**
Kyrkoantikvarisk ersättning	0	0
Övriga bidrag från stiftet	635	651
Driftbidrag till kyrkans förskola	11 505	10 350

Arbetsmarknadsbidrag	55	754
Övriga bidrag	94	5
Summa erhållna bidrag	**12 289**	**11 760**

Not 8 Nettoomsättning

	2017	2016
Gravskötselintäkter	2 465	1 181
Serveringsintäkter	1 781	1 612
Clearingintäkter	677	1 155
Hyresintäkter	864	764
Deltagaravgifter	140	171
Lägeravgifter	798	802
Entréavgifter	142	10
Övriga intäkter	135	399
Summa nettoomsättning	**7 002**	**6 094**

Not 9 Operationella leasingavtal

	2017	2016
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom ett år	865	883
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	2 989	2 925
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	1 084	1 032

Den operationella leasingen utgörs i allt väsentligt av hyrda inventarier och lokaler. Storleken på de framtida leasingavgifterna redovisas till nominellt belopp. Inventarier leasas på fem år med möjlighet till utköp.

	2017	2016
Framtida minimileaseavgifter som kommer att erhållas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom ett år	455	385
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem 5 år	1 820	1 541
Under perioden erhållna leasingavgifter	466	381

Not 10 Arvode och kostnadsersättning till revisor

	2017	2016
Kvalificerade revisorer		
Mazars SET		
Revisionsuppdrag	181	265
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	6	0
	187	**265**

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på församlingens revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådana arbetsuppgifter.

Not 11 Personal

Medelantalet anställda	2017	2016
Kvinnor	47	52
Män	22	26
Totalt medelantal anställda	**69**	**78**

I medelantalet anställda ingår inte anställda som uppburit ersättning som understiger ett halvt prisbasbelopp 22 400 kr (22 150 kr). Detta har gjorts med stöd av BFNAR 2006:11.

Könsfördelning i kyrkorådet och bland ledande befattningshavare

	2017			2016		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Kyrkorådsledamöter	6	4	10	6	4	10
Ledande befattningshavare	3	1	4	3	1	4

Löner, arvoden och andra ersättningar tkr	2017	2016
Ledamöter i kyrkoråd samt kyrkoherde	848	968
Anställda	27 033	25 647
Totala löner, arvoden och andra ersättningar	**27 881**	**26 615**

Arbetsmarknadsbidrag	2017	2016
Under året erhållet arbetsmarknadsbidrag	55	754

Ersättning till ordföranden i kyrkoråd	2017	2016
Till ordföranden i kyrkorådet har ersättning utgått med	54	39

Pensionskostnader och andra sociala avgifter	2017	2016
Pensionskostnader exkl. särskild löneskatt	2 369	1 970
Andra sociala avgifter enligt lag och avtal	9 170	8 651

Församlingen har inga övriga utfästelser om pensioner eller avgångsvederlag till personer i ledande ställning.

Not 12 Resultat från finansiella investeringar

Resultat från finansiella anläggningstillgångar	2017	2016
Utdelning	325	0
Realisationsresultat vid försäljning	152	0
	477	**0**

Not 13 Byggnader och mark

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	108 239	99 343
Inköp	1 493	8 896
Omklassificeringar	133	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**109 865**	**108 239**

	0	0
Ingående bidrag		
Årets bidrag	52	0
Utgående ackumulerade bidrag	**52**	**0**
Netto anskaffningsvärde	**109 813**	**108 239**
Ingående avskrivningar	-20 509	-18 266
Årets avskrivningar	-2 732	-2 243
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-23 241**	**-20 509**
Utgående redovisat värde	**86 572**	**87 730**

Not 14 Inventarier, verktyg och installationer

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	16 366	16 383
Inköp	1 033	962
Försäljningar och utrangeringar	-3 931	-979
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**13 468**	**16 366**
Ingående avskrivningar	-13 203	-12 569
Försäljningar och utrangeringar	3 818	979
Årets avskrivningar	-1 046	-1 613
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-10 431**	**-13 203**
Utgående redovisat värde	**3 037**	**3 163**

Not 15 Pågående nyanläggning och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2017	2016
Ingående balans	1 690	7 767
Utgifter under året	10 613	2 426
Under året erhållna bidrag	-145	0
Under året färdigställda tillgångar	0	-8 503
Utgående balans	**12 158**	**1 690**

Pågående nyanläggning avser ny sidoentré Danderyds kyrka och beräknas vara färdigställd under början av 2018. Under året har ca 99 % färdigställts.

Not 16 Värdepappersinnehav

Värdepappersinnehav (tkr)	Anskaffnings-värde	Redovisat värde	Marknadsvärde
Långfristiga värdepappersinnehav			
Noterade aktier och aktiefonder	4 073 (1 299)	4 073 (1 299)	4 048 (1 300)
	4 073 (1 299)	4 073 (1 299)	

Summa värdepappersinnehav

Förändring av långfristiga värdepappersinnehav	2017	2016
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	1 299	0
Investeringar under året	4 073	1 299
Försäljningar/avyttringar	-1 299	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**4 073**	**1 299**
Utgående redovisat värde	**4 073**	**1 299**

Not 17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2017	2016
Förutbetalda hyror	105	182
Försäkringspremier	172	42
Telekostnader	45	46
Kostnader för larm	22	21
Leasingkostnader	58	55
Upplupna intäkter	1 159	0
Övriga poster	207	183
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	**1 768**	**529**

Not 18 Kassa och bank

Av behållningen på kassa och bank utgör 2 787 tkr (2 937 tkr) behållning på det s.k. kyrkkontot. Kyrkkontot utgör i juridisk mening en fordran på Svenska kyrkans nationella nivå. De regelverk som styr kyrkkontot är dock av sådan karaktär att fordran i redovisningssammanhang ses som ett ordinärt banktillgodohavande.

Not 19 Övriga avsättningar

	2017	2016
Avsättning för tillkommande kostnader från Smedborn Byggare AB i konkurs	300	300
Summa övriga avsättningar	**300**	**300**

Not 20 Gravskötselskuld

	2017	2016
Långfristig gravskötselskuld		
Församlingens åtaganden (serviceverksamhet)	2 218	2 200
Summa långfristig gravskötselskuld	**2 218**	**2 200**

Kortfristig gravskötselskuld		
Församlingens åtaganden (serviceverksamhet)	229	186
Summa kortfristig gravskötselskuld	**229**	**186**

Andel av gravskötselskulden som förfaller senare än 5 år efter balansdagen		
Församlingens åtaganden (serviceverksamhet)	1 563	1 591
Andel av gravskötselskulden som förfaller senare än 5 år efter balansdagen	**1 563**	**1 591**

Skötselåtaganden påbörjade före år 2000 utgör begravningsverksamhet medan åtaganden påbörjade från år 2000 utgör kyrklig verksamhet (serviceverksamhet).

Not 21 Övriga skulder

Noten avser del av Övriga skulder som avser vidareförmedlade bidrag	2017	2016
Ingående skuld	461	486
Under året mottagna bidrag	494	765
Under året förmedlade bidrag	-567	-790
Utgående skuld	**388**	**461**

Not 22 Villkorade bidrag

	2017	2016
Ingående balans	212	228
Erhållet under året	61	123
Ianspråktaget under året	-140	-139
Summa utgående balans	**133**	**212**

Not 23 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2017	2016
Upplupna semesterlöner	1 983	2 276
Upplupna sociala avgifter	639	0
Upplupna pensionskostnader	1 548	1 175
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2 069	1 754
Summa upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	**6 239**	**5 205**

Not 24 Likvida medel

Specifikation av likvida medel vid årets slut	2017	2016
Kassa	2	2
Bank	8 952	17 766
Summa likvida medel	**8 954**	**17 768**

Kyrkorådets underskrifter

Danderyd 2018-04-23

Anders Bergstrand, kyrkorådets ordförande	Olof Bergendal
Emma Svedenblad	Peo Lannerö
Inger Olsson Blomberg	Anette Jellve
Gösta Eberstein	Lars Gunnar Wallin
Lasse Camehagen	Staffan Hellgren, kyrkoherde

Vår revisionsberättelse har avgivits 2018-04-27

Per Gunnar Mossberg	Sven Hedman

Karin Westerlund
Auktoriserad revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kyrkofullmäktige i Danderyds församling
Org. nr 252000-0478

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Danderyds församling för år 2017.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Danderyds församlings finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkofullmäktige fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *De auktoriserade revisorernas ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till Danderyds församling enligt god revisorssed i Sverige. Vi som auktoriserade revisorer har fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är kyrkorådet som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av Verksamhetsuppföljning 2017.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifierats ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Kyrkorådets ansvar

Det är kyrkorådet som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Kyrkorådet ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar kyrkorådet för bedömningen av församlingens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om kyrkofullmäktige avser att upplösa församlingen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

De auktoriserade revisorernas ansvar

Vi har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av församlingens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i kyrkorådet uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att kyrkorådet använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om församlingens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga

- osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en församling inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera kyrkorådet om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt kyrkoordningen och revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av församlingens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt kyrkoordningen

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av kyrkorådets förvaltning för Danderyds församling för år 2017.

Vi tillstyrker att kyrkofullmäktige beviljar kyrkorådets ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Danderyds församling enligt god revisorssed i Sverige Vi som auktoriserade revisorer har fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Kyrkorådets ansvar

Kyrkorådet ansvarar för församlingens organisation och förvaltningen av församlingens angelägenheter enligt kyrkoordningen. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma församlingens ekonomiska situation och att tillse att församlingens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och församlingens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon ledamot av kyrkorådet i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot församlingen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot församlingen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder de auktoriserade revisorerna professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på de auktoriserade revisorernas professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för församlingens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm 2018-04-27

Per Gunnar Mossberg Sven Hedman

Mazars SET Revisionsbyrå AB

Karin Westerlund

Auktoriserad revisor

Verksamhetsuppföljning 2017

Inledning 26-27

KYRKLIG VERKSAMHET
11. Gudstjänster och kyrkliga handlingar 28-29
17. Sjukhuskyrkan 30-31
19. Kyrkosamverkan och ekumenik 31-34
12. Kyrkomusik 34-35

DIAKONAL VERKSAMHET
16. Diakoni 36-37
18. Internationellt stöd 37-39

DOPPASTORAL, 0-18 ÅR
15. Dopuppföljning 39-40
14. Förskola 40-41
13. Ungdomsverksamhet 42-43

VERKSAMHETSSTÖD
23. Information 43-44
21. Servering och lokaluthyrning 44-45
22. Vaktmästeri och service 45-46
25. Fastighetsförvaltning 46-47

GEMENSAMMA KOSTNADER
26. Gemensam administration 47-48

ÖVRIGA KOSTNADSSTÄLLEN
27. Finansnetto 48
24. Förtroendevalda 49
29. Kyrkorådets förfogandemedel 49
30. Församlingsavgift 49-50
31. Jämförelsestörande poster 50

BEGRAVNINGSVERKSAMHET
20. Begravningsverksamhet 51-52

Bilagor
- Sammanställning av kostnadsställeredovisning (Bilaga 1) 53
- Investeringar och inventarieanskaffningar (Bilaga 2) 54
- Statistik: Gudstjänster och kyrkliga handlingar (Bilaga 3) 55
- Bidrag 56

Inledning

Denna inledning vill visa glimtar utav det goda arbete som har utförts i vår församling 2017. Årsredovisningen visar på den stora bredd och spännvidd som finns i verksamheten.

Som del av den världsvida kyrkan är syftet med all verksamhet församlingen bedriver enligt kyrkoordningen; att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Då Danderyds församlings arbete påverkar och berör drygt 21 000 kyrkotillhöriga har vi ett stort ansvar att analysera omvärlden och utveckla verksamhet som speglar församlingens grundläggande uppdrag; att fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission på ett för församlingsborna relevant sätt.

Vår närmaste omvärld och även vi har påverkats av nya politiska beslut rörande hur många flyktingar som kommer till Sverige. Församlingen har fortsatt stöd och engagemang i Prata svenska café som ett försök att motverka utanförskap och för att skapa mötesplatser. Under del av året har också Klockargården varit uthyrd för boende av familj med uppehållstillstånd.

Internationellet stöd
Under året har församlingen haft besök från våra vänförsamlingar. Kyrkoherde och församlingsledning från Vestenia var på besök i augusti. Prästen Tomaini Minja med familj samt församlingsmedarbetarna Godwin och Phoebe Chonjo från Chekereni i Moshi var på ett längre besök i Danderyds församling. Överläggningar och samtal om framtida sammarbete diskuterades, möten med församlingsanställda, församlingskvällar med mera genomfördes. Vänskap byggdes och nya kontakter skapades.

Gudstjänster & kyrkliga handlingar
Antalet gudstjänster har minskat detta år. Det finns många förklaringar till detta. En avgörande faktor har varit att ombyggnaden av ny entré vid Danderyds kyrka har gjort att kyrkan varit helt stängd under sommaren och endast varit tillgänglig fredag-söndag under hösten. En annan orsak är att det inte varit lika många begravningar under detta år som föregående. Antalet borgerliga begravningar har möjligen också ökat något. Ytterligare en förklaring är att rikskyrkan gett nya direktiv om vad som ska föras in i statistiken. Många av de andakter och samlingar som tidigare räknats med ska inte längre föras in i statistiken.

Om vi tittar på kyrkliga handlingar kan vi se att vi har haft något färre dop 161 (198), ungefär samma antal vigslar 55 (57) men färre 219 (292) begravningar. Detta är en svängning vi tidigare har kunnat notera då det också kan bero på bland annat åldersfördelningen i församlingen.
De kyrkliga handlingarna är mycket viktiga möten i livets viktigaste ögonblick – barn, kärlek och sorg.

Sjukhuskyrkan
Sjukhuskyrkan på Danderyds sjukhus har en fortsatt hög efterfrågan, inte minst i personalgrupperna. Kurser och samtal rör sig kring andliga och existentiella teman och de livsfrågor som aktualiseras i samband med sjukdom, sjukhusvistelse eller förlust av olika slag. Sjukhuskyrkan mötte ca 900 personer i samtal under året.

Musik
Konsertverksamheten har fortsatt med samma höga kvalité och engagemang. Församlingens ungdomar och församlingsmusiker framförde ”Mässa i klarspråk” i Enebykyrkan, musikalen Luthers Ungar framfördes fyra gånger av Goss-, Diskant- och Flickkörerna. Vid två föreställningar i Danderyds gymnasium gjorde Vokalensemblen tillsammans med två pianister, slagverkare och körer ett sceniskt framförande av Carl Orffs kantat ” Carmina Burana”. Körverksamheten fortsätter att växa och uppgår nu till nästan 200 deltagare.

Ungdom och konfirmander
Under 2017 utökades konfirmandverksamheten med ytterligare ett sommarläger, från 3 till 4. Ny verksamhetschef, tillika ungdomspräst tillträdde strax innan 2017. Ungdomskvällar, ungdomsmässor, ledarutbildningar, konfirmandläger och skolkyrka har fortsatt i liknande omfattning som tidigare år. En nystart krävs dock vad gäller ledarutbildningen då vi sett ett vikande antal deltagare i utbildningen.

Diakoni
Andrums verksamhet har omorganiserats något under året och renodlat veckans dagar för verksamheter inriktat på vuxna respektive barn. Det har resulterat i betydligt fler besökare. En av förklaringarna är också kyrkovalet. Samtal förs också med ledningen för Mörby centrums ombyggnad rörande utökade lokaler för Andrum i ett nytt Danderyds Centrum. En projektgrupp har formats för att kartlägga församlingens verksamhet i ett framtida lokalmässigt utökat Andrum.

Förskolan
På församlingens förskolor är 61 % av pedagogerna förskollärare vilket överträffar kommunens och vårt mål om mer än 50 % förskollärare på våra förskolor. Det är ett viktigt kvalitetsmål. Förskolorna har under året arbetat med att bli bättre på det normkritiska tänkandet. Under året har förskolorna också alltmer implementerat att pedagogiskt arbeta Reggio Emilia-inspirerat.

Ny entré Danderyds kyrka
En omfattande om- och tillbyggnad av ny entré till Danderyds kyrka genomfördes. Arbetet startade i juni månad och invigning skedde första advent. Ombyggnaden har medfört en större tillgänglighet för handikappade, nytt kapprum/samlingsrum och bättre möjlighet att transportera sig mellan kyrkan och Församlingens Hus. Utrymmet ger också bättre möjligheter att samlas innan kyrkliga handlingar och gudstjänster. Möjligheten att använda denna entré den kallare årstiden medför också en energibesparing.

Och mycket mer
Under året ordnade Föreningen Djursholms kapellvänner fem samtalskvällar i Djursholms kapell, varav en med den katolske biskopen och kardinalen Anders Arborelius. Kyrkan i Enebyberg har arrangerat ”Samtal om tro och teologi” en föredragsserie om fem gånger som prästen Jenny Karlsson ansvarat för i anslutning till söndagsgudstjänsten. Kulturbiennalen och tv-programmet ”Tro, hopp och kärlek” har på olika sätt präglat 2017 och visat på livet och verksamheten i Danderyds församling. 17 september var det val till Svenska kyrkan, församlingen hade, i likhet med övriga Sverige ett högt valdeltagande då 26,6 % röstade (15 % 2013).

Detta var ett axplock från verksamhetsåret 2017, mer finns att läsa under respektive verksamhetsområde.

Staffan Hellgren, *kyrkoherde*

KYRKLIG VERKSAMHET

Detta avsnitt omfattar verksamhetsområdena Gudstjänster och kyrkliga handlingar (kst 11), Sjukhuskyrkan (kst 17), Kyrkosamverkan och ekumenik (kst 19) och Kyrkomusik (kst 12).

11 Gudstjänster och kyrkliga handlingar

Mål

Ett av församlingens grundläggande uppdrag är att fira gudtjänst. Genom förberedelser, kompetens och respektfullt bemötande kan gudstjänster och kyrkliga handlingar skapa goda och tillitsfulla mötesplatser för medlemmarna där tron får fördjupas och delas. För dop och konfirmation är målet att antalet döpta och konfirmerade ska öka bland annat genom utökad information till dessa målgrupper.

Kyrkan ska vara tillgänglig för alla. Det är viktigt att komma till en gudstjänst och där bli gott bemött. Goda relationer speglar i vilken utsträckning man väljer att söka kontakt med kyrkan för att exempelvis döpa sitt barn eller välja att konfirmeras.

Ett annat mål är att försöka nå nya grupper av andligt sökande människor genom till exempel olika sorters gudstjänstformer, andlig vägledning, retreater och pilgrimsvandringar samt utökat vuxen- och frivilligarbete. I detta har församlingen firat olika slags temagudstjänster bland annat med inslag av nutida musik.

Antalet gudstjänster och kyrkliga handlingar har sammanlagt uppgått till 1 321 (1 369) st. Under året har 52 901 (60 411) personer deltagit i gudstjänsterna. Kyrkliga handlingar fördelas enligt följande: 161 (198) dop totalt i kyrkorna, 219 (292) begravningar och 55 (57) vigslar.

Aktiviteter & verksamhet

Danderyds kyrka
Danderyds kyrka är församlingens huvudkyrka. Gudstjänst har firats varje söndag och hit har många församlingsbor kommit vid årets stora högtider. Gudstjänster med små och stora, konfirmationsmässor, musik- och temagudstjänster är de gudstjänster som har haft flest besökare.

Under året har 18 041 (21 945) besökare deltagit i 247 (319) gudstjänster. I Danderyds kyrka förrättades 97 (130) begravningar och dessa samlade 4 953 (6 223) personer. Under juni-augusti var Danderyds kyrka stängd för ombyggnation. Detta medförde att kyrkan inte kunde användas för gudstjänster och kyrkliga handlingar under sommaren. Under hösten har Danderyds kyrka endast varit tillgänglig för begravningar och gudstjänster fredag-söndag. Stängningen förklarar mycket av nedgången i antalet besökare och gudstjänster.

Petruskyrkan
Gudstjänster, konserter och kyrkliga handlingar samlade totalt 3 970 (3 709) deltagare. En gång i månaden har det varit vardagsgudstjänst för Kyrkbackens förskola och inbjudna närliggande förskolor intill Petruskyrkan. Församlingens ungdoms- och konfirmandverksamhet är förlagd till Petruskyrkans lokaler. Ungdomsmässor har firats varje torsdagskväll utom under skolloven. I Petruskyrkan är också mycket av församlingens körverksamhet förlagd. Under sommaren firades gudstjänster varje söndag i kyrkan under ombyggnaden av Danderyds kyrka. En nedgång på gudstjänstdeltagare kan märkas i jämförelse med andra somrar då gudstjänst firas i Danderyds

kyrka. Lokalerna har i övrigt använts i samband med retreater, dop, skolkyrkans vandringar samt vid uthyrning till olika föreningar, födelsedagsfester med mera.

Sätraängskyrkan
Sätraängskyrkan och det intilliggande Vagnslidret används vid kyrkliga handlingar, 25 st, och efterföljande samlingar av såväl församlingsbor som övriga boende i närområdet i Sollentuna. Många promenerar i det natursköna området och uppskattar att gå in i kyrkan eller stanna till vid stallet där julen, fastan och påsken gestaltas på ett levande sätt genom scener med bibliska figurer. Temamässa med en enkel måltid har firats ungefär en söndag i månaden där det finns ett starkt engagemang av volontärer. Totalt firades 34 olika gudstjänster som samlade 1 078 deltagare. Grupperna Män emellan och ikonmålning träffas regelbundet i Sätraängskyrkan.

Under året har församlingen även erbjudit möjlighet till Andlig vägledning i ignatiansk anda i Sätraängskyrkan. Vi har även fortsatt med ”husdjursandakter”, vilket varit väldigt uppskattat. Sätraängskyrkan används också regelbundet flera gånger per vecka av georgisk ortodoxa församlingen i Stockholm.

Djursholms kyrkliga arbetskrets
Arbetskretsen har 53 betalande medlemmar, i snitt har 21 medlemmar kommit på måndagsmötena. Arbetskretsen har under året haft 26 måndagsmöten, en vårlunch, en bussutflykt och en Julbasar.

Den 2 december genomförde vi den 105:e Julbasaren. Antalet besökare kändes som något färre i år men intäkterna blev 36 123 kr. Med tillägg av egna medel kunde 46 920 kr sändas till Svenska kyrkans projekt 220 Romer i Rumänien, vänförsamlingen Moshi i Tanzania, vänförsamlingen Vestiena i Lettland, Frälsningsarmén, Svenska kyrkan i utlandet, Stadmissionen och Rohingyaflyktingbarnen i Burma.

Organisation & personal
Under året har en hel del personalförändringar skett bland prästerna. På grund av tjänstledighet, sjukskrivning och personalomsättning har vissa tjänster tidvis varit vakanta vilket gjort att vikarier fått täcka upp. Arbetsbelastningen har för prästerna tidvis varit hög. Under december månad har dock alla tjänster blivit besatta och läget är mycket mer stabilt inför 2018. Sjukhusprästernas tjänster har gått upp till att nu omfatta 75 % fördelat på två tjänster. Pastorn från Equmeniakyrkan har också fått utökad anställning till 75 %.

Ekonomi
Clearingintäkter för dop, vigsel och begravning är svårt att budgetera, för 2017 fick vi mer clearing än budgeterat. Likaså hade vi högre kostnader för främst begravningsclearing. De ökade personalkostnader beror på en engångsutgift i samband med en persons avslutning i församlingen.

Gudstjänster och kyrkliga handlingar (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	1 052	702	795	113%
Verksamhetskostnader	-724	-607	-639	105%
Personalkostnader	-5 761	-6 043	-6 693	111%
Resultat	**-5 433**	**-5 947**	**-6 536**	**110%**

17 Sjukhuskyrkan

Mål

Sjukhuskyrkan ska i sitt arbete gestalta kärnorden Närvaro, Öppenhet och Hopp. I mötet med patienter, anhöriga och personal ska sjukhuskyrkan vara en påminnelse om Guds närvaro och kyrkans och delaktighet i livets alla skeden; i vardagen på arbetsplatsen och det som möter ett människoliv av glädje, sjukdom och sorg.

Aktiviteter och Verksamhet

Sjukhuskyrkan har varit tillgänglig under årets alla dagar kl. 07.00-19.00. Beredskapen under kvällar och helger är en viktig del av sjukhuskyrkans arbete och skapar tillit och förtroende hos sjukhusets ledning, personal, anhöriga och patienter.

En central del av sjukhuskyrkans arbetsuppgifter är de enskilda samtalen med personal, anhöriga och patienter. Samtalen rör sig kring andliga och existentiella teman och de livsfrågor som aktualiseras i samband med sjukdom, sjukhusvistelse eller förluster av olika slag. Uppskattningsvis har sjukhuskyrkan mött ca 900 personer i samtal under 2017.

Sjukhuskyrkan har också ett uppdrag att förmedla kontakt med andra församlingar samt övriga religiösa företrädare och traditioner. Goda relationer finns bl.a. med imamer samt företrädare för de ortodoxa och katolska församlingarna i Stockholm.

Sjukhuskyrkan har under året funnits med som stöd vid åtta tillfällen då barn fötts döda eller avlidit i samband med förlossningen. Tillsammans med de övriga sjukhuskyrkorna i stiftet är Danderyd med och bjuder in till samtalsgrupper för föräldrar som på detta vis mist sitt barn. Hösten 2017 var Stefan Andersson från Sjukhuskyrkan Danderyd med som en av samtalsledarna för en sådan grupp med fem föräldrapar.

Utbildning personal

Under 2017 har Sjukhuskyrkan noterat en fortsatt hög efterfrågan av vår kompetens från personalgrupper. Förfrågningar om utbildningar och föreläsningar rör ofta hur man som personal kan närma sig människor i kris och frågor kring ”det svåra samtalet”. För att rusta personalen att möta patienter och anhöriga i dessa situationer har under året utbildningar hållits med och för Smärtkliniken, läkare och sjuksköterskor från IVA, anhörigstödjare på Infektionskliniken samt för undersköterskestudenter från Didactus.

Lunchföredrag

Professor Töres Teorell samt Teol. Dr. Cecilia Melder höll under hösten varsitt föredrag om stress samt existentiell hälsa för sjukhusets personal i sjukhuskyrkans kapell.

Lunchmusik/konsert

Som ett led i sjukhuskyrkans arbete att främja sjukhuspersonalens andliga hälsa initierade Carl Henric Svanell möjligheten för musicerande personal att framföra musik och sång i kapellet några onsdagar varje månad. Sjukhuskyrkan är också en del av sjukhusets Kris- och katastrofledning, PKL. Lisa Axelsson Runeborg har under året fortsatt att representera sjukhuskyrkan i ledningsgruppens sammanträden och vid utbildningar för krisstödspersoner. Sjukhuskyrkan har också varit ansvarig för speglingssamtal och handledning för olika personalgrupper vid ca 20 tillfällen. Därtill var sjukhuskyrkan närvarande vid några tillfällen då personal var i behov av debriefing/samtal efter trauma.

Det är viktigt att varje patient och alla anställda ska veta att Sjukhuskyrkan finns och vad den är. Detta innebär att arbetet med kommunikation och information är oerhört viktigt och att det utåtriktade arbetet är kontinuerligt och återkommande. Med tanke på att det finns cirka 4000 anställda på sjukhuset är det många varje år som börjar och avslutar sin anställning. För att skapa en bredare medvetenhet kring sjukhuskyrkans arbete, samt berätta om vår verksamhet besöker vi regelbundet avdelningarnas arbetsplatsträffar, APT. Under våren fanns också ett reportage i personaltidningen PS DS om sjukhuskyrkans arbete.

Gudstjänst
Under våren 2017 startade i sjukhuskyrkans kapell en ny form av andakt där behovet av vila, stillhet och reflexion finns i centrum. Vid lunchtid på tisdagar hålls en kort andakt med växelläsning, bibeltext och bön. Efter terrorattentatet på Drottninggatan i april hölls en minnesgudstjänst i Sjukhuskyrkans kapell. Sjukhuskyrkan har under året bistått sjukhuset med två minnesstunder för medarbetare som avlidit. Även ett flertal minnesstunder/välsignelser och begravningar av dödfött barn har hållits under året.

Organisation och personal
Sjukhuskyrkans arbetslag har från 1 februari 2017 bestått av prästerna Lisa Axelsson Runeborg samt Carl Henric Svanell. Frikyrkorna i Norrort har representerats av Stefan Andersson, även pastor i Missionskyrkan (Equmeniakyrkan) Upplands Väsby. Tjänsterna fördelar sig om 75 % förlagd till sjukhuset och 25 % i respektive församling.

Ekonomi
Danderyds församling får ett så kallat Verksamhetsbidrag (tidigare Strukturbidrag) från Stockholms stift. Det uppgick för verksamhetsåret 2017 till 635 tkr. Danderyds sjukhus AB står för kostnaderna för lokalerna samt viss telefoni- och IT-support. Verksamhetskostnaderna har inte använts i full utsträckning då t.ex. den årliga konferensen för sjukhuskyrkor var förlagd till Stockholm. Stefan Anderssons ökade tjänst har också gjort att delar i verksamheten har bekostats av Frikyrkorna i Norrort.

Sjukhuskyrkan (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	640	635	640	101%
Verksamhetskostnader	-47	-75	-38	50%
Personalkostnader	-898	-1 056	-1 044	99%
Resultat	**-305**	**-496**	**-442**	**89%**

19 Kyrkosamverkan och ekumenik

Djursholms kapell

Mål
Stiftelsen Djursholms kapells ändamål är att underhålla Djursholms kapell och bestämma om dess användning samt i övrigt vårda dess angelägenheter. Kapellet är invigt i Svenska kyrkan och stiftelsen ser som sin uppgift att gestalta Svenska kyrkans närvaro i Djursholm. Detta sker i samarbete med och med ekonomiskt stöd från Svenska kyrkan i Danderyd. Sedan 2013 är Henrik Mattsson Stiftelsens styrelseordförande.

Aktiviteter & verksamhet

Gudstjänster, kyrkliga handlingar, andakter
Totalt har kapellet under året besökts av ca 18 400 (18 300) personer. Av dessa har ca 6 774 personer deltagit vid gudstjänster. Vid kyrkliga handlingar har deltagit 9 771 personer. Nattvard har firats 12 gånger. Antalet dop, vigslar och begravningar var 153. Utöver detta tillkommer borgliga vigslar och borgliga begravningar som har förrättats i kapellet. Vid skolavslutningar, konserter m.m. har ca 3 600 (3 300) personer deltagit. Terminspräster har under året varit biskop emerita Caroline Krook (våren) och Kristin Molander (hösten), präst i Danderyds församling. Under sommaren hölls nio lekmannaledda andakter under perioden 2 juli – 27 augusti. Deltagarantalet var 316 (318).

Musikverksamheten
Kapellkören hade vid årets slut 38 medlemmar (inkl. Manskören) och medverkade vid nio gudstjänster och två konserter (vårkonsert och julkonsert). En grupp ur Kapellkören, ”Lilla kören” (8-15 personer) medverkade i flertalet gudstjänster samt vid alla sommarandakter. Musiker i Kapellet har varit Helena Bjarnle och Christiane Höjlund som alternerat. För körverksamheten har Cecilia von Heijne ansvarat. Två konserter har förevarit under året, den 15 oktober framträdde Åsa Wirdefelt med violin och Johan Franzén på klarinett, ett arrangemang i den pågående Kulturbiennalen. Den 18 november framträdde elever från Lilla Akademien under ledning av Nina Balabina. Några lokala körer har varit i kapellet med julkonserter. Ingemar von Heijne har samlat musikvänner vid sex tillfällen under rubriken ”Lyzzna”.

Föreningen Djursholms kapellvänner
Kapellvännerna är en ideell förening med ca 650 medlemmar som stöder verksamheten i Djursholms kapell. Vännerna har under året bidragit med 175 000 kr (125 000) till kapellet. Förutom årsmöte i Församlingens Hus arrangerade föreningen fem samtalskvällar i Djursholms kapell, varav en med den katolske biskopen och kardinalen Anders Arborelius.

Information
Information om verksamheten har skett genom utgivande av två åttasidiga Kapellnytt (februari och september). Innehållet har utgjorts av gudstjänstkalendarium med särskild presentation av terminsprästerna samt redogörelse för verksamheten i övrigt. Kapellbladet har distribuerats till medlemmar i Vänföreningen samt till alla hushåll i Djursholm och Stocksund. Djursholms kapell har en egen hemsida och finns dessutom på Facebook.

Organisation & personal
Två musiker och en körledare arbetar på arvodesbasis. Ingrid von Heijne sköter bokningar av förrättningar samt håller kontakt med predikanter. Uppgifterna i övrigt har utförts ideellt av 24 kapellvärdinnor och 21 kapellvärdar. Stiftelsens styrelse har nio ledamöter.

Ekonomi
Rörelseintäkterna för året ligger på 1 230 tkr, jämfört med 1 210 tkr förra året.
Rörelsekostnaderna för året är 1 625 tkr, en ökning med 432 tkr jämfört med föregående år. Det finansiella resultatet blev 720 tkr, jämfört med 369 tkr föregående år. Årets resultat visar tack vare det goda finansiella resultatet ett överskott på 310 (410) tkr.

Kyrkan i Enebyberg

Kyrkan i Enebyberg (KiE) är sedan 2006 en samarbetskyrka mellan Enebykyrkans församling (Equmeniakyrkan) och Danderyds församling (Svenska kyrkan).

Mål

Målet är att utveckla och fördjupa formerna för samarbete och samverkan i gudstjänster, kyrkliga handlingar och diakonal verksamhet. Dop, vigslar och begravningar enligt Svenska kyrkans ordning kan ske i Kyrkan i Enebyberg.

Aktiviteter & verksamhet

Under året har det varit bibelstudiegrupper, vardags- och söndagsgudstjänster för barn med mera. Söndagsskola har erbjudits de flesta söndagarna och verksamheten är stabil. KIE är en av få kyrkor inom Svenska kyrkan i Stockholms stift som numera erbjuder söndagsskola. Ett antal lekmän är ledare i söndagsskolan. Cirka 400 elever har deltagit i påsk- och julsamlingar. Prata-svenska-cafét har utökat sitt stöd till invandrare med bland annat 15 minuters information om vårt samhälle varje vecka. I oktober fyllde Enebykyrkans församling 50 år och Enebykyrkan 40 år. Detta firades med en jubileumsgudstjänst med Sofia Camnerin, kyrkoledare i Equmeniakyrkan, och en stor tårtbuffé.

Ett åttasidigt Kyrkoblad med information om gudstjänster och den verksamhet som bedrivs i Enebykyrkan kommer ut med fyra nummer per år och delas ut i Enebyberg och i angränsande områden i Täby. Församlingstidningen Livet finns på biblioteket och i Träffpunktens café. Kyrkan i Enebyberg har en hemsida med länk till Danderyds församlings hemsida. Kyrkan i Enebyberg är också länkad till två informationsportaler: www.kyrktorget.se och www.kyrksajten.se. Ett informationsblad i färg, som presenterar Enebykyrkans gudstjänstrum, har tagits fram.

Samtal om tro och teologi, en föredragsserie, som Jenny Karlsson ansvarat har träffats vid fem tillfällen efter söndagsgudstjänstens kyrkkaffe.

Församlingens diakon har i sin anställning ansvar för Kyrkan i Enebybergs Prata svenska-café. I anställningen ingår även ansvaret för seniorgymnastik och qigong för äldre som bedrivs en gång i veckan. Det är mycket uppskattade verksamheter för både den fysiska och psykiska hälsan. Diakonin deltar regelbundet i Enebykyrkans söndagsgudstjänster. Diakonen deltar i träffarna ”Livsglädje tillsammans” efter behov.

Organisation & personal

Under året har en pastor (100 %), en ungdomsledare (100 %), en präst (50 %) som varit vakant under hösten men delvis uppehållits av Jennie Wall, en musiker (50 %) och en diakon varit anställda i verksamheten. Danderyds församling har arbetsgivaransvar för präst och diakon. Enligt Grunddokument för Kyrkan i Enebyberg ska respektive församling tillsätta, finansiera och ha arbetsgivar- och arbetsmiljöansvar för de anställda som tjänstgör i KIE.

Ekonomi

Intäkterna i Kyrkan i Enebyberg består huvudsakligen av veckans kollekt, inkomster från servering och julmarknad samt ett bidrag från Danderyds församling. Intäkterna uppgick under året till 517 tkr inklusive bidraget på 140 tkr. De totala kostnaderna för verksamheten under året har varit 499 tkr. Moderförsamlingarna har ställt lokaler och personal till förfogande. Kyrkan i Enebyberg redovisar för året ett överskott på 17 tkr (46), i enlighet med tidigare överenskommelse överförs 80 % till Enebykyrkans församling (14 tkr) och 20 % till Svenska kyrkan i Danderyd (3 tkr). Detta motsvarar i stort proportionerna av de arbetsinsatser som medlemmar i respektive församling utför.

Total ekonomi

Församlingens kostnader för ovan redovisade samarbete följer av nedanstående tabell. Kostnaderna för församlingens personal vid Enebykyrkan är dock inte redovisade här. Det gäller också den omfattande medverkan av församlingens präster i Djursholms kapell vid gudstjänster och kyrkliga handlingar.

Kyrkosamverkan och ekumenik (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Kyrkan i Enebyberg	-410	-410	-416	102%
Djursholms kapell	-513	-533	-533	100%
Resultat	**-922**	**-943**	**-950**	**101%**

12 Kyrkomusik

Mål

Att fler ska hitta kyrkan genom musikgudstjänster och konserter är ett mål för kyrkomusiken. Musiken blir en inkörsport till fortsatt deltagande i andra kyrkliga aktiviteter. Att medlemsantalen i körerna ska öka är ett annat ständigt mål. Målet är att ha körsång vid varje huvudgudstjänst under terminerna. Även externa körer medverkar. Att kunna möta människors önskemål på musik vid kyrkliga handlingar är ett annat viktigt mål.

Aktiviteter & verksamhet

För att profilera kyrkoåret framfördes ett varierat utbud av musikgudstjänster och konserter med 3308 (3225) besökare på 30 (29) tillfällen varav här nämns ett axplock.

I februari firades ”Mässa i klarspråk” i Enebykyrkan, skriven av Johan Björling tillsammans med ungdomar från Danderyd. Under året spelades också mässan in i studio för senare utgivning. Vid kyndelsmäss sjöng våra barnkörer och Vokalensemblen vid Stockholms stifts kompositionstävling i Oscarskyrkan och på fastlagssöndagen framförde Kyrkokören folkmusikkantaten ”Kärlekens sigill” av Hans Kennemark och Benny Andersson. I mars sjöng damkören VocAlice en konsert i Danderyds kyrka med musik kring Jungfru Maria. Månaden efter var det ”Vårvirtuosier” i samma kyrka med Vokalensemblen och man framförde bl.a. Händels ”Dixit Dominus”. Fredrik From var solist i Vivaldis ”Våren”. I maj sjöng Diskantkören, Flickkören och VocAlice ”Little Jazz Mass” av Bob Chilcott tillsammans med piano, bas och slagverk.

I oktober var det Kulturbiennal och församlingen medverkade med ett antal konserter. Musikalen ”Luthers ungar” av Karin Runow framfördes fyra gånger av Goss-, Diskant- och Flickkörerna tillsammans med kompband. Vid lunchmusiken spelade Pierre Nordahl luta i ett program med temat ”Svante Banér och hans tid”. Det var också avslutningskonsert för Anders Frostenssons psalmskola, där vår egen kantor Kerstin Evén varit elev. Vid två föreställningar i Danderyds gymnasium gjorde Vokalensemblen tillsammans med två pianister och fem slagverkare ett sceniskt framförande av Carl Orffs kantat ”Carmina Burana”.

Vid Alla Helgon framfördes bl.a. ”Actus tragicus” av Bach av Kyrkokören och solister. Samma kör medverkade vid en adventskonsert tillsammans med Grabbkören, VocAlice och pojkar ur Gosskören. Vokalensemblen hade två julkonserter på tredje advent. Nytt detta år var att det först var en för barn och sedan en konsert för vuxna, där musik av Öhrwall och Respighi framfördes tillsammans med musiker och solister.

Sommarmusiken i Petruskyrkan omfattade fem konserter och bland de medverkande kan nämnas Lisa Rydberg, violin, Lisa Eriksson Långbacka, dragspel, Åsa Karlberg, flöjt, Olle Pettersson, slagverk och Stenhammar Quartet.

En gång i månaden var det lunchmusik i Danderyds kyrka och solister var bland annat Per Gross, blockflöjter och Göran Månsson, slagverk, Susanne Francett, sopran och violin och Per Skareng, gitarr. Musiklekis och Barnkören gjorde var sitt luciatåg i Petruskyrkan medan Diskant-, Flick- och Gosskörerna höll en stor luciakonsert i Danderyds kyrka.

Flickkören gjorde en körresa till Italien där de sjöng i Svenska kyrkan i Rom och Kyrkokören besökte Svenska kyrkan i Hamburg. Vokalensemblen höll en konsert i Västerås domkyrka. Vår församlingsmusiker sjunger regelbundet med barnen i våra förskolor och spelar vid vissa äldreboenden. Han tjänstgör också vid Babysång i Klockare Malms kapell och ungdomsmässorna i Petruskyrkan.

Organisation & personal

Personalen består av två organister, en kantor och en församlingsmusiker. De frivilliga medarbetarna består av tre körer för vuxna och fem barn- och ungdomskörer. Noterbart är att barn står i kö för att få vara med i de yngre barnkörerna. ”Grabbkören” (14 pappor till barn i barnkörerna) har övat två gånger per termin och deltagit vid en konsert. Ett antal musikvärdar assisterar vid konserter. Danderydkören, Danderyds Sångensemble och Askul-kören sjunger på en gudstjänst varje termin i Danderyds kyrka.

	Kyrko-kören	Vokal-ensemblen	VocAlice	Flickkören	Diskant-Kören	Barn-kören	Goss-kören	Musik-lekis	**Totalt**
2016	32	22	30	14	24	31	22	24	**199**
2017	30	20	27	14	27	35	15	25	**193**

Ekonomi

Verksamhetskostnaderna har varit högre än budgeterat men detta vägs till viss del upp av att projektet Carmina Burana också genererade stora intäkter (entréavgifter och intäkter från samarbete med Danderyds kommun). Personalkostnaderna var något högre än budgeterat, delvis beroende på användning av vikarierande externa musiker vid ordinarie personals ledighet för studier.

Kyrkomusik (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	64	80	150	188%
Verksamhetskostnader	-861	-1 104	-1 040	94%
Personalkostnader	-2 845	-2 611	-2 957	113%
Resultat	**-3 642**	**-3 635**	**-3 846**	**106%**

DIAKONAL VERKSAMHET

Detta avsnitt omfattar verksamhetsområdena Diakoni (kst 16) och Internationellt stöd (kst 18).

16 Diakoni

Mål

Diakonins syfte och mål är att ha omsorg om och avhjälpa nöd i församlingen. Det görs genom olika praktiska uppgifter, ekonomisk stöttning, själavård såväl enskilt som i grupp, hembesök, skapa tillhörighet och gemenskap. Diakonin har också till uppgift att synliggöra orättvisor i samhälle, vara profetisk.

Diakonin skapar mötesplatser, ger möjligheter till samtal och vägledning, verkar för egenreflektion och hjälp till självhjälp. Diakonin samverkar med olika enheter och organisationer, kommunala såväl som ideella föreningar och organisationer för att på bästa sätt tillgodose församlingsbornas behov.

Aktiviteter & verksamhet

Andrums verksamhet
Andrums verksamhet har omorganiserats något under året och renodlat veckans dagar för verksamheter inriktat på vuxna respektive barn. Det har resulterat i betydligt fler besökare, 2 258 (1 384). Det ökade antalet beror även på att Andrum var en röstningslokal i samband med kyrkovalet. Verksamheterna för barn, barnrytmik och spädbarnsmassagen för småbarnsföräldrar har under året fått en diakon knuten till sig. Något vi kommer vidareutveckla under kommande år. Lokalen har även använts för gruppverksamhet som bibelstudiegrupp och olika samtalsgrupper samt för själavårdande och andra enskilda samtal. Kyrkbänken i Mörby centrum bemannas av en anställd varje onsdagseftermiddag året om där oräkneliga samtal och möten sker varje onsdag. Andrums andakter och mässa har totalt haft 750 (554) besökare.

Vuxenverksamhet
Afternoon tea har under året haft fortsatt sjunkande antal besökare. Det finns ett stort utbud av underhållning av liknande slag för pensionärer i kommunen. Genomsnittligt antal gäster 2017 har varit 27,2 (2016: 30,4 och 2015: 40,4). Vi kommer se över verksamheten under 2018.
Diakonin ansvarar för hemkyrkan och har under året haft 110 andakter på äldreboenden, fyra sommarträffar i Kevinge värdshus och fyra bussutflykter. Församlingen har haft två födelsedagsfester för 85-, 90-, 95- och 100-åringar. I samarbete med kommunens anhörigstöd har tre anhörigluncher genomförts med ca 60-talet gäster vid varje tillfälle.

Samtalsserien i Existentiell hälsa har fortsatt som tidigare och vi har startat en Leva-vidare grupp för den som har förlorat en anhörig. Grupper för fysiskt välbefinnande, seniorgymnastik, qigong och helig dans har fortsatt som tidigare. Själavård och enskilda samtal har diakonin kunnat svara upp mot de behov som funnits.

Volontärverksamheten har bestått av rekrytering av nya volontärer, utbildning och uppmuntran för våra ideella volontärer i form av utflykt och middag.

Familj och nyanlända
Diakonal verksamhetsinriktning mot barn, familj och ungdom är relativt ny. Under 2017 har visst utvecklingsarbete påbörjats genom att delta i barnrytmik, babysång och ordna mötesplats för föräldrar till barn i körerna. Diakonin har också funnits med på träffarna för veckokonfirmander.

Mötesplatser med möjlighet för nyanlända att träna svenska har fortsatt både i Mörby centrum och i Enebyberg. Ett gott samarbete med kommunen har etablerats under året, liksom med SFI (svenskundervisning för invandrare). I årets dagläger för familjer deltog även nyanlända barnfamiljer.

Organisation & personal
Diakonin har tre heltidstjänster varav två är heltidssanställda och den tredje tjänsten delas på två sedan 1 september 2017, en 60 % och en 30 %.

Ekonomi
Då delar av tjänsterna varit vakanta under 2017 har viss verksamhet inte genomförts, till exempel delar av familjeverksamheten och vissa utflykter. Detta avspeglar sig i utfallet. Ett projektbidrag på 50 tkr för utveckling av Mörby centrum har heller inte använts.

Diakoni (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	198	157	188	120%
Verksamhetskostnader	-593	-905	-689	76%
Personalkostnader	-1 728	-2 095	-1 843	88%
Resultat	**-2 124**	**-2 843**	**-2 345**	**82%**

18 Internationellt stöd

Internationella kommittén
Kommitténs uppdrag har varit att samordna församlingens internationella arbete. Internationella kommittén hade under året nio medlemmar, som med undantag av kyrkoherden, var uppdelade i fyra självständiga grupper: SKIA, SKUT - inklusive SKUT-församlingen i Hamburg och vänförsamlingarna i Moshi, Tanzania och Vestiena, Lettland. Ett protokollfört möte hölls under året, 28 februari 2017.

Nedan följer varje grupps verksamhetsberättelse:
Svenska kyrkans internationella arbete, SKIA
SKIA-ombud har varit: Astrid Roos Ydell, Louise Dahl (avled i december 2017) och Helena Nyholm. I tidningen LIVET fick alla hushåll i Danderyd information om Svenska kyrkans internationella arbete i samband med faste-och julinsamlingarna. Församlingen stödde speciellt projektet P220 Romer i Rumänien under 2017 liksom under 2016.

SKIA-ombuden var engagerade i julbasaren i Djursholms församlingsgård och viss del av intäkterna skänktes till internationella projekt såsom 11 659 kr till projektet P220, 5 000 kr vardera till vänförsamlingarna Moshi och Vestiena, 3 000 kr till SKUT och 7 261 kr till Rohingyaflyktingbarnen i Burma.

Insamling har skett vid kyrkofullmäktigemöten och konserter. På alla söndagar med rikskollekt till SKIA har ombud talat för kollekten. Fyra församlingskollekter har tillfallit P220. Sammanlagt har 54 853 kr gått till P220.
Totalt till SKIA från Danderyds församling insamlade medel under 2017:115 595 kr (2016: 185 707 kr). Utöver det har ytterligare 292 581 kr skänkts till SKIA från personer bosatta i församlingen.

Svenska kyrkan i utlandet/Utlandskyrkan
Adressfoldrar för alla utlandskyrkor har delats ut till församlingens kyrkor och samlingslokaler samt till gymnasieskolor och vårdcentraler. Söndagar med kollekt till utlandskyrkan har ombud talat för kollekten i Danderyds kyrka.

I april besökte tre medlemmar, Helena Nyholm, Astrid Roos Ydell och Annsofi Silander, från församlingens internationella kommitté Svenska kyrkan i Hamburg. En altarvas i silver överlämnades som gåva från Danderyds församling till församlingen i Hamburg. I augusti välkomnades kyrkorådets ordförande i Svenska kyrkan i Hamburg, Kristina Ekelund, till Danderyd av Astrid Roos Ydell och Helena Nyholm.

Djursholms kyrkliga arbetskrets har skänkt 3 000 kr till Svenska kyrkan i utlandet. Tre kollekter i Danderyds kyrka till Svenska kyrkan i Hamburg har gett 8 955 kr. I Danderyds församling har det samlats in 20 723 kr till utlandskyrkan.

Vänförsamlingen i Vestiena
Ombud har varit, Astrid Roos Ydell, Charlotte af Malmborg och Annsofi Silander. Ända sedan starten i början av 1990-talet har några personer besökt Vestiena vartannat år och vartannat år har vi bjudit in en större eller mindre grupp från Vestiena. I augusti 2017 kom kyrkoherden Ivars Ciss med fru och kyrkorådets tidigare ordförande eldsjälen Inga Stradina. Gästerna inkvarterades hos Birgittasystrarna i Djursholm.

Fyra församlingskollekter har tillfallit församlingen och bidrag har kommit från Sätraängskyrkans temamässor, från Djursholms kapell och från Kyrkan i Enebyberg. Insamling på två kyrkofullmäktigemöten gav hela 1 540 kr. Varje kvartal har församlingen fått 800 kr till diakoni och 800 kr till bensin för kyrkskjutsar. Därtill skickar vi 5 000 kr till ungdomsverksamheten och sommarläger varje år och pengar till julfirande.
Till Vestiena-kontot har 25 584 kr inkommit under året.

Vänförsamlingen i Moshi
Sju protokollförda sammanträden har hållits och arbetsgruppen har under året bestått av nio aktiva medlemmar.

En resa till Moshi har gjorts, även ett besök från vår vänförsamling Chekereni har gjorts. Fem gäster inkluderat den nya pastorn i byn Chekereni kom i september månad. Besöken är värdefulla för att öka förståelsen i vår vänförsamlingsrelation.

Insamlade medel har i huvudsak gått till; Mejeriet i Fukeni till skol- och förskolemjölk där drygt 2500 barn får mjölk varje vecka, samt projektverksamhet i Chekereni (till Chekereni projektkommitté) där stödet används för att påbörja brunnsborrning i en underförsamling. Solcellsprojektet från föregående år färdigställdes. En barnboksfestival med ca 440 deltagare hölls i november med temat ”Hälsa & fysisk aktivitet” och i samband med den släpptes också kokboken ”Chakula Bora” som två medlemar i gruppen tagit fram, författat och illustrerat. Kokboken är

sprungen från de matlagningsseminarier som pågått i några år med kvinnogrupperna i Chekereni. Boken ska nu distribueras och användas vid seminarierna. Även menskoppsprojektet för unga flickor i byn Chekereni har följts upp. Till Agape Learning Center har skolavgiftet för medellösa förskolebarn betalats ut.

Mjölkgruppen består idag av fyra representanter, två från Danderyd och två från Österåker Östra-Ryds församling, sistnämnda har ansvar för ekonomiska transaktioner till mejeriet i Fukeni men kostnaderna för skolmjölken delas mellan församlingarna.
Insamlat under året: 468 507 varav 150 000 erhölls från Stiftelsen Sven Höök (år 2016 var summan 576 302).

Organisation & personal
En anställd samornare för Moshi-arbetet 25 % och en administratör som är gruppens sekreterare.

Ekonomi
Här har det tidigare redovisats förändring av fonderade medel och gåvor. Med anledning av nya redovisningsprinciper redovisas det inte här längre. En sammanställning över förändring av dessa finns som bilaga 4.

Internationellt stöd (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Verksamhetskostnader	-226	-234	-223	95%
Personalkostnader	0	-129	-104	81%
Resultat	**-226**	**-363**	**-327**	**90%**

DOPPASTORAL, 0-18 år
Detta avsnitt omfattar verksamhetsområdena Dopuppföljning, 0-5 år (kst 15), Förskola (kst 14) och Ungdomsverksamhet (kst 13).

15 Dopuppföljning 0-5 år

Mål
Under 2017 döptes 169 barn i församlingen (2016: 198 barn, 2015: 197 barn, 2014: 223 barn). Det är en minskning med 29 barn något vi bör vara mycket observanta på och försöka få till ett ökat antal. Dessa siffror måste självklart jämföras med antal födda i Danderyd (2017: 202 barn till och med 1 november, 2016: 225 barn, 2015: 251 barn och 2014: 281 barn).

Målsättningen med dopuppföljning är att stärka barns och föräldrars relation med Gud genom spädbarnsmassage, barnrytmik, barnkör, barnsång med lunch, bibelutdelning, dopsamtal, dop, dopfest, gudstjänster, pyssel efter gudstjänster, skolavslutningar, skolvandringar och sommarläger. Utvärderingar av dessa aktiviteter visar att grupperna oftast är fulla och att föräldrarna är mycket nöjda med verksamheten. För att informera, kommunicera och uppmuntra till dop är präst eller diakon återkommande med på barnrytmik, barnsång och spädbarnsmassage.
I barnverksamheten har det även informerats om många andra delar av församlingens verksamheter. På varje förskola finns en anslagstavla där församlingens verksamhet delges. Tendensen, att dopfrekvensen är nedåtgående, behöver vi analysera och prioritera med aktiviteter till exempel drop in-dop, aktiv reklam. Det är positivt att diakonin är engagerad och finns med

aktivt i barn- och föräldraaktiviteterna samt att en präst tydligare kommer att ha detta uppdrag 2018.

Aktiviteter & verksamhet

Vardagsgudstjänster och samlingar

Vardagsgudstjänster har firats en gång i månaden under terminen i Petruskyrkan, Djursholms församlingsgård och Enebykyrkan. Då har, förutom församlingens egna förskolor, familjedaghem och förskolor i kyrkornas närhet bjudits in. Att ha dopfest varje termin har nu blivit en tradition. Det är en härlig förmiddag då vi bjuder på sångsamling, visar på församlingens verksamheter som passar för målgruppen och vi äter lunch tillsammans. Det har varit en mycket uppskattad tillställning som uppföljning av dopet. Det är fint att präster, musiker, förskolan, vaktmästare, församlingsvärd och diakon samarbetar runt hela festen genom att planera, pynta och duka tillsammans.

Barnmusik/körer

Musiklekis 5-6 år, 25 st. (ca 20 st. i kö), Barnkören 6-8 år, 35 st., Diskantkören 9-12 år, 27 st., Gosskören 7-12 år, 15 st., Ungdomskör/Flickkören 12-16 år, 14 st. Alla körer sjunger i gudstjänster och konserter 3-4 gånger per termin, Musiklekis och Barnkören i familjegudstjänster. Flickkören, Diskantkören och Gosskören på högmässor och konserter. Barnkörens och Musiklekis luciatåg genomfördes i Petruskyrkan. Flickkören, Diskantkören och Gosskören höll en stor luciakonsert i Danderyds kyrka.

Organsation och personal

Två personer har varit timanställda (ca 25 %) under terminerna inom föräldra- och barn-verksamheten med spädbarnsmassage och barnrytmik.

Ekonomi

Intäkter för soppa vid babysång var inte budgeterade, därav ökade intäkt. Under året genomfördes både första hjälpen- och brandutbildning vilket ökar personalkostnaderna.

Dopuppföljning (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	11	12	21	173%
Verksamhetskostnader	-156	-170	-163	96%
Personalkostnader	-273	-246	-297	121%
Resultat	**-418**	**-404**	**-439**	**109%**

14 Förskola

Mål

Församlingens och kommunens mål sedan 2016 är att ha mer 50 % förskollärare på förskolorna. Idag har vi 61 % – ett viktigt kvalitetsmål. Förskolan har en tydlig strategi och vilja att satsa på all personal och har barnskötare som handleder sina kollegor, driver nätverk, it-projekt med mera för att de har kompetens i det.

Kyrkans förskola har kö till alla tre enheterna (Enen, Kyrkbacken, Änglagaraget) trots ett vikande barnunderlag i hela kommunen. Förskolan är miljöcertifierade med Grön flagg. För att öka möjligheten att kommunicera även utanför verksamheten startades ett öppet konto på instagram @kyrkansforskola_danderyd.

Kyrkans förskola behöver bli bättre på det normkritiska tänkandet. Värdegrund är en färskvara och det är bra att återigen arbeta aktivt med allas lika värde, kamratskap, vad en familj är, likheter och olikheter. Vi har fått projektbidrag från kommunen för att driva detta projekt och gör det under året genom föreläsningar, läsa en gemensam bok, workshops m.m. Förskolans barn har t.ex. medverkat med sina tankar i tidningen Livet i en artikel om vad en familj är och kan vara.

Aktiviteter & verksamhet

Under året har förskolan alltmer implementerat att pedagogiskt arbeta Reggio Emilia-inspirerat. Det är nu en del av vår förskola genom projekt (intressespår utifrån barnens intressen), miljö som gör barnen självständiga och ger dem många möjligheter att utvecklas, att vi ställer öppna frågor istället för att ”lära ut”, skapar mycket, observerar och reflekterar kring vad barnen lär sig och hur vi kan utmana dem vidare till ny kunskap och erfarenheter. Exempel på intressespår under året är odla, is/vatten, dans, ljus/skuggor, potatisar, solnedgångar, dans/rörelse. Pedagogerna har fått mycket lovord från föräldrar, både befintliga och de som kommer och hälsar på för att söka plats. Det som främst lyfts fram är pedagogernas välkomnande och värme.

I Församlingens Hus fick förskolan möjlighet att visa sin process när det gäller att gå från traditionell pedagogik till Reggio Emilia pedagogik genom barnens alster. Utställningen hette *”Det regnar stjärnor och då förvandlas min värld”.*
En mycket lyckad planeringsdag genomfördes på Tom Tits upplevelsemuséum där pedagogerna fick mycket inspiration att jobba vidare med experiment och projekterande arbetssätt. Flera pedagoger har även under året gått Reggio Emilia institutets kreativa utbildningar. Gemensamt har vi både haft brand- och första hjälpen utbildning då säkerheten alltid är prioriterad.

Organsation och personal

På de tre enheterna är 24 personer anställda och de flesta jobbar deltid. Omräknat till tjänster motsvarar det 6,6 barnskötare och 10,3 förskollärare. En av barnskötarna utbildar sig till förskollärare. Vi har låg personalomsättning på förskolan. Antal inskrivna barn i december 2017 var 83 stycken (Änglagaraget 30, Kyrkbacken 28, Enen 25 barn). Prästerna och församlingsmusikern som jobbar på förskolan har på olika sätt stått för helheten och tagit stor del av det kristna budskapet.

Ekonomi

Intäkterna blev 8,8 % högre än budgeterat på grund av fler barn med högre förskolepeng från kommunen (färre deltidsbarn som vi får mindre peng för än beräknat vid budget). Verksamhetskostnaderna är i linje med budget. Personalkostader slutade på 11 % mer än budgeterat. I stort sett hela avvikelsen beror på budgeterad semesterlön på 969 tkr.

Kyrkans förskola (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	11 163	10 634	11 570	109%
Verksamhetskostnader	-1 773	-1 894	-1 858	98%
Personalkostnader	-10 115	-9 331	-10 386	111%
Resultat	**-724**	**-591**	**-673**	**114%**

13 Ungdomsverksamhet

Mål samt aktiviteter & verksamhet

I följande text finns, inom parentes, målen för det aktuella verksamhetsåret (2017).

Ungdomssektionen har arbetat med arbetsområdena nedan. Målen anges inom parantes. Skolkyrkan har under året haft åtta temavandringar för årskurs F-9. Samtliga planerade vandringar (utom Schysst) har genomförts. Totalt har 2 097 (2 000) barn deltagit i skolkyrkans temavandringar. Under hösten ändrades lokalerna för skolkyrkans vandringar eftersom Danderyds kyrka renoverades. Skolkyrkan har varit närvarande i nätverk, så som ”Ungt Fokus” där skolkyrkan medverkat på en antilangningskampanj i Mörby Centrum och en trygghetsundersökning ute på flera skolor.

Konfirmation
Under 2017 utökades konfirmandverksamheten med ytterligare ett sommarläger, från 3 till 4 (4). Det nya lägret fyllde i stort sätt upp platserna, 26 av 30 (30). 95 (120) ungdomar konfirmerades under sommarlägren. Totalt har 110 ungdomar konfirmerats i församlingens regi. Veckogruppen hade under våren 10 (15) konfirmander och under hösten startades en grupp på 4 (15). Ett nytt koncept var medvandrare, fjolårskonfirmander, som ökade gruppkänslan för konfirmanderna i gruppen på fyra där även tre ungdomsledare funnits med. Ny närbelägen lägergård möjliggjorde att man kunde genomföra planerat helgläger. Tidigare år har det inte genomförts därför att flera konfirmander i gruppen inte velat sova borta. Närheten till nya gården Biskops Arnö har inneburit att de konfirmander som inte velat sova borta har kunnat delta på samma villkor som de andra. Därmed har gruppen fått sitt läger som de ska erbjudas enligt kyrkoordningen. Veckogruppen är också församlingens enda gratisalternativ som man enligt kyrkoordningen måste ha.

Bidrag till clearingavgift har betalats ut för 166 (150) församlingstillhöriga ungdomar som konfirmerats i annan regi. 15 konfirmander i vår regi har varit boende utanför församlingen. Under våren togs en Säkerhetspolicy, Krishanteringsplan och ett Riskinventeringsarbete fram.

Ungdomskvällar med ungdomsmässor
Dessa kvällar har funnits varje torsdag utom vid skollov. Ungdomskvällarna har varit samma kravlösa häng som tidigare. SKUDA, Svenska kyrkans unga i Danderyd har haft 79 medlemmar, vilket motsvarar en av landet största lokalavdelningar. Deras styrelse har varit på sex personer. Trots en mycket låg budget (ca 1 000 kr) har SKUDA planerat och genomfört mycket under året, tagit fram en Drog och alkoholpolicy, genomfört en lägerresa och haft en välgörenhetsbasar som de också vann pris för bästa idé.

Ledarutbilningen är en mångårig tradition i Danderyds församling. Den har under 2017 varit i samma regi som tidigare år. Det blev 4 (40) nya ledare som fanns kvar under hösten 2017, ca 25 var anmälda efter sommarens läger och kom vid första träffen. Många tycks ha tappats efter första träffen. Målen kan inte tänkas vara uppfyllt och nya plan och regi måste till redan 2018.
En res till Taizé var budgeterad, men utan mål för 2017 och tre ungdomar deltog. Genom att resa med Delfinbuss fick ungdomarna möta fler ungdomar från andra församlingar.

Organisation & personal

Ny verksamhetschef, tillika ungdomspräst tillträdde strax innan 2017. Under våren fanns en vakans på en pedagogtjänst som tillsattes i juni. Under tiden togs hjälp in av vikarie på timmar. Under hösten tillkom två diakoniassistenter för att delvis arbeta med ungdomssektionen. En har

haft veckokonfirmander och en annan har medverkat på ungdomskvällar en gång i månaden. Det ökade lägerutbudet, från 3 till 4, gav ökat personalbehov. Därför inleddes sammarbete med en av församlingens pedagoger på förskolan. Under hösten har ungdomssektionens möten blivit mer förmögna genom större kollegialt och en jämnare könsfördelning.

Ekonomi

Intäkterna blev lite lägre än budgeterat, vilket borde stämma i relation till antalet konfirmander som betalat deltagaravgift. Under 2017 utökades lägeralternativen från 3 till 4. Den nya lägerperioden hade 26 deltagare mot 30 platser.

Ungdomssektionen (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	905	1 053	901	86%
Verksamhetskostnader	-2 368	-2 673	-2 503	94%
Personalkostnader	-1 548	-1 779	-2 013	113%
Resultat	**-3 011**	**-3 399**	**-3 615**	**106%**

VERKSAMHETSSTÖD

Detta avsnitt omfattar verksamhetsområdena Information (kst 23), Servering och lokaluthyrning (kst 21), Vaktmästeri och service (kst 22) och Fastighetsförvaltning (kst 25).

23 Information

Mål

Långsiktiga mål:

- att Danderyds församling upplevs som en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra. (i enlighet med Svenska kyrkans kommunikationsvision),
- att öka deltagandet i församlingens verksamheter,
- att stärka tillhörighet och samhörighet liksom att öka kunskapen och medvetenheten om Svenska kyrkan,
- att församlingens kommunikationsval präglas av ett miljömässigt tänkande till exempel när det gäller val av tryckerier och att öka den digitala kommunikationen.

Delmål:

- att 20 % ska rösta i kyrkovalet. (2009: 18,2 %, 2013: 15,8 %)
- att utöka med ytterligare en social mediekanal och att innehållet ska generera mer dialog och spridning.
- att varje nummer av Livet ska innehålla en miljöinriktad artikel.
- att utforma en plan för församlingens kriskommunikation.

Aktiviteter & verksamhet

Kyrkovalet, Kulturbiennalen och tv-programmet ”Tro, hopp och kärlek” har på olika sätt präglat 2017 och visat på livet och verksamheten i Danderyds församling.

De två veckorna innan valdagen var fyllda med utåtriktade aktiviteter. Bland annat bjöd vi på kyrkkaffe med hembakade kakor i våra centrum (Enebyberg, Stocksund och Djursholm). I Andrum var ett informationsbord bemannat vid de tillfällen det var förtidsröstning på Andrum. Grillkväll i Petruskyrkan för förstagångsröstare var en ny aktivitet. Röstdeltagandet slog rekord i hela landet. Målet var satt till 20 % röstande i Danderyd, vilket slogs med råge då 26,6 % röstade.

Kulturbiennalen bjöd på fantastiska konserter, konstutställning och föredrag.

”Tro, hopp och kärlek” är ett relationsprogram där präster och medarbetare ibland annat Svenska kyrkan söker en partner. Jennie Wall, präst i Danderyd, var en av årets deltagare. Många inslag var inspelade i Församlingens Hus och Danderyds kyrka bl.a. från vårens drop in-dop och drop in-bröllop.

I februari sände SVT helgsmålsringning från Danderyds kyrka med tidigare biskopen Caroline Krook.

Ingen ny sociala medier-kanal har startats. Däremot har vi annonserat på Facebook vilket har ökat antalet följare som nu är över 1000 personer.

Under året har tidningen Livet delats ut till samtliga hushåll. Årets teman har varit, Livet vid Kilimanjaros fot (Om Moshi), Tala, Kyrkan mitt i Livet (inför kyrkovalet) samt Livet och familjen. Målet att ha en miljö- och hållbarhetsinriktad artikel är delvis uppfylld. Årets nyhet är att en film för sociala medier har producerats inför varje nummer.

I april deltog vi i Företagsmässan i Mörby centrum och även detta år fick vi pris för bästa monter. Denna gång var det arbetet i vänförsamlingen i Moshi som lyftes fram. Diakonerna deltog i Seniormässan i Mörby centrum. Inför allhelgonahelgen delades ljus ut i tunnelbanan.

Organisation och personal

En kommunikatör finns anställd på heltid. Tidningen LIVET produceras externt av Lind-Lewin kommunikation.

Ekonomi

Utfallet är i enlighet med budget.

Information (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	76	72	66	91%
Verksamhetskostnader	-1 372	-1 407	-1 280	91%
Personalkostnader	-671	-614	-592	96%
Resultat	**-1 967**	**-1 949**	**-1 807**	**93%**

21 Servering och uthyrning

Mål

Serverings- och uthyrningsavdelningens uppdrag är att erbjuda serveringar i församlingens samlingslokaler samt att hyra ut dessa både för tillfälliga samlingar och längre träffar/verksamheter.

Aktiviteter & verksamhet
Församlingsvärdarnas huvudsakliga arbetsuppgifter har varit att organisera förtäring i samband med minnesstunder, diakonala träffar samt för församlingens anställda, förtroendevalda och konfirmander. Uthyrning av församlingens samtliga samlingssalar och kök samt även planering av fönstertvätt har administrerats och sköts av församlingsvärdarna. Egenkontroll har tillämpats.

Lokalerna är flitigt använda för olika arrangemang av församlingsborna såsom fest, barnkalas, gymnastik, föreningsmöten, kurser och konserter med mera. Under 2017 genomfördes 139 (146) begravningsmottagningar i församlingens lokaler. Uthyrning av Församlingens Hus, Djursholms församlingsgård, Petruskyrkans församlingsgård samt Vagnslidret i samband med dopmottagningar skedde vid 48 (52) tillfällen och antalet bröllopsfester uppgick till 4 (4). Lunchmusik med efterföljande sopplunch i Församlingens Hus har ägt rum nio gånger med i genomsnitt 37 besökare/tillfälle. Födelsedagsfest för församlingens 85–100-åringar har arrangerats två gånger. Vidare har det arrangerats påskbuffé, drop in-dop och drop in-vigsel, kyrkkorv m.m.

Organisation
Två församlingsvärdar är anställda på 100 % respektive 75 %. Timanställda har anlitats vid begravningsserveringar och även vissa interna tillställningar.

Ekonomi
Serveringsintäkterna ligger i linje med budget, kostnader för livsmedel har dock blivit något högre. Vi har under året haft fler mindre minnesstunder än tidigare.

Servering och lokaluthyrning (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	1 980	2 189	2 251	103%
Verksamhetskostnader	-1 341	-1 113	-1 489	134%
Personalkostnader	-1 296	-1 296	-1 286	99%
Avskrivningar	-17	-10	-10	
Resultat	**-657**	**-231**	**-534**	**231%**

22 Vaktmästeri och service

Mål
Vaktmästeriets uppgifter är i första hand att biträda vid församlingens kyrkliga handlingar, gudstjänster, konserter och andra arrangemang. Därtill kommer skötsel och vård av församlingens fastigheter och inventarier.

Aktiviteter & verksamhet
Församlingens gravskötsel redovisas på detta kostnadsställe men verksamheten utförs i huvudsak med inhyrd och interndebiterad personal från begravningsverksamheten.

Organisation & personal
Avdelningen har bestått av två vaktmästare på heltid, varav en arbetsledare. Timanställd personal har bistått vid kyrkliga handlingar och gudstjänster i alla församlingens kyrkor, under sommarsemestern och var tredje helg. Därmed har de ordinarie vaktmästarna bara behövt vara i tjänst två av tre helger.

Ekonomi
Under 2017 genomfördes ett stensäkringsprojekt på församlingens kyrkogårdar. Församlingen bekostade besiktningen, därefter har gravrättsinnehavare fakturerats för åtgärder. För mer information se kostnadsställe 20 Begravningsverksamheten.

Vaktmästeri och service (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	1 181	1 100	2 465	224%
Verksamhetskostnader	-1 327	-1 381	-2 538	184%
Personalkostnader	-1 050	-1 205	-1 070	89%
Avskrivningar	-30	-45	-45	0%
Resultat	**-1 226**	**-1 531**	**-1 188**	**78%**

25 Fastighetsförvaltning

Mål
Avdelningen ansvarar för förvaltningen och skötseln av församlingens fastigheter och kyrkor med tillhörande inventarier, samt investerings- och underhållsprojekt kopplade till dessa. Målsättningen är att detta ska göras så effektivt och ändamålsenligt som möjligt och med hänsyn till olika miljöaspekter.

Aktiviteter & verksamhet
Det stora projektet under året har varit utbyggnaden av Danderyds kyrka. En sidobyggnad på 77 kvm har tillkommit på kyrkans norra sida och en öppning gjordes i kyrkväggen. I den nya delen finns ett kapprum och en handikapptoalett. I samband med arbetet gjordes även en öppning i kyrkogårdsmuren för att förbättra tillgängligheten mellan kyrkan och Församlingens Hus. Kyrkan var helt stängd under juni och juli och därefter öppen endast fredag till söndag. Under januari och februari 2018 slutförs projektet då vapenhuset i kyrkan renoveras. Totalbudget för projektet var 12,2 miljoner och prognosen är att det kommer att sluta på cirka 11,2 miljoner.
Utöver detta genomfördes ett flertal projekt. Arbetet med att se över och renovera fönster i Sätraängskyrkan fortsatte även under 2017. Sätraängskyrkan målades om invändigt och toalett och sakristian fick en ansiktslyftning. Vidare målades fasaderna både på Sätraängskyrkan och Vagnslidret. Köket i Vagnslidret moderniserades. Ett tillkommande arbete var att dagvattenledningen vid Petruskyrkan relinades i augusti samt att det i december installerades fyra luftluftvärmepumpar i Petruskyrkan för att förbättra inomhusklimatet.

Utrymningslarm installerades i Petrus församlingsgård och församlingens fastighetsansvariga byggde ett solskydd till förskola Kyrkbacken.

Utfallet för det planerade fastighetsunderhållet blev 831 tkr, budgeterade medel 1 milj.

Organisation
Fastighetsavdelningen har bestått av fastighetsansvarig (60 %), två fastighetsskötare (60 % respektive 50 %).

Ekonomi

Under 2017 åtgärdades de anmärkningar som framkom vid femårs-besiktningen av Församlingens Hus. Överdraget på verksamhetskostnader motsvarar i princip den ökade intäkten. Församlingen ersattes av försäkringsbolaget för kostnaderna.

Fastighetsförvaltning (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	1 506	1 540	2 184	142%
Verksamhetskostnader	-2 790	-2 807	-3 496	125%
Planerat fastighetsunderhåll	-1 809	-1 000	-831	83%
Personalkostnader	-1 159	-1 255	-1 182	94%
Avskrivningar	-2 711	-2 539	-2 336	92%
Resultat	**-6 963**	**-6 062**	**-5 661**	**93%**

GEMENSAMMA KOSTNADER

Detta avsnitt omfattar verksamhetsområdet Gemensam administration (kst 26).

26 Gemensam administration

Den gemensamma administrationen har som uppgift att ge stöd till övriga verksamhetsområden genom ekonomifunktioner, personalservice, kontorsservice, IT, post, reception, telefoni, arkivering, bokningar av kyrkliga handlingar samt kyrkobokföring. Kansliet utgör tillika sekretariat för kyrkoråd, kyrkofullmäktige samt alla utskott.

I detta kostnadsställe ingår även gemensamma kostnader för personalen såsom gemensam utbildning och konferenser, studiebesök, uppvaktningar, fackligt arbete, platsannonsering, arbetsglasögon, friskvårdssubvention och andra personalfrämjande åtgärder.

Aktiviteter

Församlingen är ansluten till det av stiftet organiserade IT-samarbetet (GIP, gemensam IT-plattform) samt telefonisamarbetet (GTP, Gemensam telefoniplattform). Det samarbetet fungerar bra. Från 1 januari köper församlingen lönehantering av Stockholms stifts servicebyrå. Under hösten påbörjades arbetet med att lämna över även den löpande ekonomihanteringen till servicebyrån.

Under året arrangerades två personalfester, en vårfest med fototema och en julmiddag på restaurang Shahrzad.

Under februari och mars utfördes en undersökning, med hjälp av företagshälsovården, av den psykosociala arbetsmiljön. Samtliga tillsvidareanställda fick svara på en enkät och resultatet följdes upp av workshops. Därefter har handlingsplaner arbetats fram, både i de olika enheterna och för församlingen som helhet.

Personalomsättningen har under året varit låg. Två komministervikariat avslutades under hösten och under första halvan av 2018 har dessa återbesätts. Fler personer som varit långtidssjukskrivna har under andra halvan av 2017 stegvis kommit tillbaka i tjänst. Tyvärr har två nya medarbetare drabbats av långtidssjukskrivningar i form av utmattningssyndrom.

Organisation & personal

Kansliet har bestått av en kanslichef på 100 %, en ekonom på 40 % under fyra månader och en administratör på 70 % samt en IT-tekniker på 50 %. Till kansliet hör också en administratör/bokare på 100 % och denna tjänst är budgeterad på kst 11 Gudstjänster och kyrkliga handlingar.

Antalet fast anställda inom församlingen är 60 (65) personer, varav 24 (23) på deltid. Det totala medelantalet anställda uppgår till 69 (78) årsarbetare. Inom församlingsverksamheten arbetar 15 personer, inom service och administration 11 personer, inom begravningsverksamheten 10 personer och inom förskolan 24 personer. Under skötseltiden (april till oktober) tillkommer 10 säsonganställda inom kyrkogårdsförvaltningen. Ett stort antal volontärer och förtroendevalda bidrar därutöver till verksamheten.

Ekonomi

Ökade intäkten beror på ett större administrationsbidrag från begravningsverksamheten än budgeterat. Skillnaden mellan verksamhetskostnader och personalkostnader beror på att en budgeterad anställd ekonom del av året utgjordes av konsultuppdrag.

Alla lönebikostnader i form av pensioner till Kyrkans pensionskassa, premier för tjänstegruppliv, avsättning till Trygghetsfonden, AGS, TFA, riskförsäkring, avgiftsbefrielseförsäkring samt tillhörande löneskatt har tidigare belastat detta kostnadsställe, från och med 2016 har dessa kostnader fördelas ut på respektive kostnadsställe.

Gemensam administration (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	4 640	1 800	2 129	118%
Verksamhetskostnader	-2 866	-2 793	-3 160	113%
Personalkostnader	-2 189	-2 820	-2 402	85%
Resultat	**-415**	**-3 813**	**-3 434**	**90%**

ÖVRIGA KOSTNADSSTÄLLEN

Detta avsnitt omfattar verksamhetsområdena Finansnetto (kst 27), Förtroendevalda (kst 24), Kyrkorådets förfogandemedel (kst 29), Församlingsavgift (kst 30) och Jämförelsestörande poster (kst 31).

27 Finansnetto

Här redovisas församlingens ränteintäkter, räntekostnader och diverse andra intäkter och avgifter. Internräntan är 0,25 %. Ränteintäkterna på bankmedel uppgick till 48 tkr. Församlingen fick två testamentsgåvor 2016, delvis i form av aktier och fonder. Försäljning och utdelning av dessa gav en intäkt på cirka 480 tkr. Denna intäkt motsvarar skillnaden mellan budget och resultat.

Finansnetto (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Intäkter	540	96	574	596%
Kostnader	-53	-52	-46	88%
Resultat	**487**	**44**	**529**	**1194%**

24 Förtroendevalda

Inom detta kostnadsställe redovisas kostnaderna för de förtroendevalda i kyrkofullmäktige och kyrkoråd samt de utskott och grupper som utsetts av kyrkorådet, till exempel premien för den försäkring som finns tecknad för förtroendevalda.

Aktiviteter

17 september genomfördes det femte kyrkovalet i egen regi. Åtta nomineringsgrupper ställde upp i val till kyrkofullmäktige. Sex av nomineringsgrupperna valdes in i kyrkofullmäktige. Största gruppen är Borgerligt Alternativ 10 mandat följt av För kyrkans framtid 7 mandat, Centern 3 mandat, Liberaler i Danderyds församling och Socialdemokraterna 2 mandat var och Demokrati i Danderyd 1 mandat. Mandatperioden är 2018-2021. Valdeltagandet ökade i församlingen, i likhet med hela landet, 26,6 % röstade (15 % 2013). En mängd aktiviter genomfördes och förtidsröstning genomfördes i huvudsak i Församlingens Hus men även på Andrum och i Petrus församlingsgård.

Organisation & personal

Kanslichefen är sekreterare och föredragande i kyrkoråd och utskott samt sekreterare i kyrkofullmäktige. Kyrkoherden är ledamot i kyrkoråd och utskott.

Ekonomi

Kyrovalet var budgeterat till en kostnad på 450 tkr, utfallet blev 510 tkr.

Förtroendevalda (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Verksamhetskostnader	-62	-515	-396	77%
Personalkostnader	-256	-363	-557	153%
Resultat	**-318**	**-878**	**-953**	**108%**

29 Kyrkorådets förfogandemedel

Kostnadsstället finns för att ge kyrkorådet möjlighet att besluta om och finansiera sådana verksamheter och/eller kostnader som inte var kända vid budgeteringstillfället. Bokföringsmässigt har denna typ av finansiering internkrediterats och belastat respektive verksamhetsområde, där kostnaden redovisats och utbetalningen gjorts. Under 2017 behövdes dessa medel inte tas i anspråk.

Kyrkorådets anslagsmedel (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Kostnader	-89	-200	0	0%
Resultat	**-89**	**-200**	**0**	**0%**

30 Församlingsavgift

På detta kostnadsställe redovisas församlingsavgift och ekonomisk utjämning (avgift till Kyrkofonden). Församlingsavgiften brutto definieras som kyrkoavgiften minus begravningsavgiften. Församlingsavgiften netto är det som är kvar av församlingsavgiften efter att

den ekonomiska utjämningen dragits bort, alltså den summa församlingen disponerar för sin verksamhet.

Församlingsavgiften är 70 öre per skattekrona sedan 2005. Stiftsavgiften är 2,50 öre, men den finns inte med i avgiften till församlingen.

Bestämningen av 2017 års inkomster från församlingsavgiften baseras på 2015 års skatteinkomster. Även kostnaden för den ekonomiska utjämningen baserar sig i huvudsak på skatteinkomsterna (från de tillhöriga) det året.

Utfallet av bruttoinkomsterna från församlingsavgiften blev 2 303 tkr högre än budgeterat. Men eftersom kostnaden för den ekonomiska utjämningen ökade med 968 tkr, stannade den positiva avvikelsen för nettoinkomsten från församlingsavgifterna på 1 335 tkr.

På inkomstsidan redovisas också utdelningen på församlingens andel av prästlönetillgångarna, vilka förvaltas av Egendomsnämnden på Stockholms stift. Utdelningen blev 137 tkr vilket ligger 112 tkr under budget.

Församlingsavgift (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Församlingsavgift brutto	52 847	51 869	54 172	104%
Ekonomisk utjämning	-19 861	-19 312	-20 280	105%
Utdelning egendomsnämnden		250	138	55%
Resultat	**32 986**	**32 807**	**34 030**	**104%**

31 Jämförelsestörande poster

På detta kostnadsställe redovisas de ekonomiska händelser som normalt inte är budgeterade. Det är utgifter eller inkomster som är att betrakta som udda men med stor inverkan på resultatet. Några sådana händelser finns inte för 2017.

BEGRAVNINGSVERKSAMHET
20 Begravningsverksamhet

Mål
Begravningsverksamheten styrs av Begravningslagen. Huvuduppgifterna är främst att utföra gravsättningar samt att vårda och underhålla kyrkogårdarna i Danderyd och Djursholm och lämna en bra service till kunder och övriga besökande. Skötsel av enskilda gravar utförs på uppdrag av församlingens serviceenhet.

Aktiviteter & verksamhet
Djursholms begravningsplats
En upprustning av barnminneslunden gjordes i egen regi med planteringar, ett flertal träd, en bänkplats och ny smyckningsplats för blommor och ljus. Planteringarna utmed trappan till begravningskapellet förnyades med perenner och några mindre prydnadsträd. I maj fyllde begravningsplatsen 120 år och det firades med öppet hus, guidade visningar och tårta.

Danderyds kyrkogård
Träd och häckrader planterades i flera av kvarteren. Det muslimska kvarteret utökades med plats för fler kistrader med rygghäck. En sittplats anordnades och en ny servicestation sattes upp i anslutning till det muslimska kvarteret. En stor plantering vid minneslunden förnyades och ett magnoliaträd planterades.

För att täcka vakansen under kyrkogårdschefens sjukskrivning har en konsult anlitats. Konsulten har också anlitats för att hantera några av förvaltningens större projekt som påbörjades under året.

Ett besiktningsföretag har under året och enligt gällande bestämmelser utfört en säkerhetsbesiktning av alla stående gravstenar med en höjd över 30 cm. Besiktningen omfattade totalt 3245 gravstenar på Danderyds kyrkogård och Djursholms begravningsplats.752 stenar blev inte godkända. Ett 100-tal av dem återlämnades till kyrkogårdsförvaltningen medan knappt 500 gravrättsinnehavare beställde åtgärd via den entreprenör som förvaltningen anvisat och drygt 100 gravrättsinnehavare anmält att de själva ska svara för att stenen åtgärdas. För resterande 80 gravstenar med anmärkning pågår sökande efter gravrättsinnehavare. Det säkerhetsanmärkningar som inte hann åtgärdas under året kommer att slutföras under försommaren 2018. Det togs även in extra kontorspersonal för att klara av detta stora arbete och vakansen vid sjukskrivning av en assistent.

Efter att ett nytt transportavtal träffades med en entreprenör på hösten 2016 har kostnaderna ökat kraftigt trots att antalet begravningar minskat något. Avtalet är därför uppsagt till upphörande 2018-12-31 och under 2018 kommer en ny upphandling att genomföras. Även kostnaderna för kremering har ökat kraftigt efter att krematoriet i Silverdal höjt sitt pris.

Statistik för antalet gravsatta 2017 (2016 inom parentes)
Totalt: 309 (307)
Kistgravsatta: 17 (35)
Urngravsatta: 178 (171)
Minneslund: 103 (88)
Askgravlund: 11 (13)

Organisation & personal

Personalen har bestått av fem tillsvidareanställda kyrkogårdsarbetare, en reparatör (deltid) och två arbetsledare samt tre administratörer. Arbetet leds av en kyrkogårdschef. Under säsongen april till november tillkom tio säsongsanställda kyrkogårdsarbetare samt åtta ungdomar under ett varierande antal veckor från juni till juli. En arbetsledare slutade under augusti och beslut togs att avvakta med tillsättandet av tjänsten till våren 2018.

Investeringar

Under året har ett stort arbete genomförts med övergång till nya system för digital gravadministration och för digital karthantering. De nya systemen är även anpassade till den nya ordning för ekonomiredovisning som tas i bruk från och med 2018.

För att skapa bättre förutsättningar för en rationell och effektiv materialhantering av främst jord, grus, schaktmassor, löv och ris har en ny materialgård anlagts på Djursholms begravningsplats. Kostnaderna för ovanstående projekt är till stora delar att betrakta som investeringar och de medel som fanns budgeterade för en ny bevattningsanläggning på Djursholms begravningsplats har tagits i anspråk eftersom bevattningsprojektet har senarelagts till 2018.

Under året har maskinparken förnyats med en hetvattendriven ogräsbekämpare och tre truckar (varav två eldrivna) samt en mindre personbil.

Ekonomi

Markanta budgetöverskridanden har skett för kostnaderna för förbrukningsinventarier och maskinunderhåll. Även ett antal driftskostnader som vatten, sophämtning och förbrukningsmaterial har ökat påtagligt i förhållande till budget. Sammantaget innebär detta att rutiner för upphandling och beställning kommer att få ett ökat fokus under 2018. Även en ändrad bokföringsprincip för inköp av småmaskiner har bidragit till budgetavvikelserna.

Behovet av konsultstöd enligt ovan samt projektet stensäkerhet med extrapersonal var inte förutsett i budgeten.

Därutöver förklaras budgetavvikelsen för verksamhetskostnaderna framförallt av ökade kostnader för transportavtal och kremering enligt ovan.

Begravningsverksamheten (tkr)	**Utfall 2016**	**Budget 2017**	**Utfall 2017**	**Utfall i % av budget**
Begravningsavgiften	15 131	15 269	15 644	102%
Interndebiterade intäkter	1 115	1 115	1 233	111%
Övriga intäkter	710	50	105	209%
Verksamhetskostnader	-4 389	-3 685	-5 739	156%
Interndebiterade kostnader	-2 845	-2 431	-2 805	115%
Personalkostnader	-8 332	-8 711	-8 495	98%
Avskrivningar (ej byggnader)	-1 099	-1 606	-1 422	89%
Resultat	**291**	**0**	**-1 481**	

Kostnadsställeredovisning totalt 2017

	Verksamhetsområden	2016	Budget 2017	Resultat 2017	Jfr Resultat 2016	Jfr Budget 2017
11	*Gudstjänster o kyrkliga handlingar*	-5 433	-5 947	-6 536	-1 103	-589
12	*Kyrkomusik*	-3 642	-3 635	-3 846	-204	-211
13	*Ungdomsverksamhet*	-3 011	-3 399	-3 615	-604	-216
14	*Förskolan*	-724	-590	-673	51	-83
15	*Barnverksamhet, 0 till 7 år*	-418	-403	-439	-21	-36
16	*Diakonalt arbete*	-2 124	-2 843	-2 345	-221	498
17	*Sjukhuskyrkan*	-305	-496	-442	-137	54
18	*Internationellt stöd*	-226	-363	-327	-101	36
19	*Kyrkosamverkan o ekumenik*	-922	-943	-950	-28	-7
21	*Servering o lokaluthyrning*	-674	-231	-534	140	-303
22	*Vaktmästeri o service*	-1 226	-1 531	-1 188	38	343
23	*Information*	-1 967	-1 949	-1 807	160	142
24	*Förtroendevalda*	-318	-878	-953	-635	-75
25	*Fastighetsförvaltning*	-6 963	-6 062	-5 661	1 302	401
26	*Gemensam administration*	-415	-3 813	-3 434	-3 019	379
27	*Finansnetto*	487	44	529	42	485
28	*Gemensamt personalen*	-136	0	0	136	0
29	*Kyrkorådets förfogandemedel*	-89	-200	0	89	200
Tot kostn verksamhetsområden		**-28 106**	**-33 239**	**-32 221**	**-4 115**	**1 018**
30	*Församlingsavgift netto*	32 986	32 807	34 030	1 044	1 223
	Totalt församlingen	**4 880**	**-432**	**1 809**	**-3 071**	**2 241**
	Begravningsavgifter	15 131	15 269	15 644	513	375
	Övr intäkter begravningsverksamheten	1 825	1 165	1 337	-488	172
	Kostnader begravningsverksamheten	-16 666	-16 434	-18 462	-1 796	-2 028
20	***Begravningsverksamheten***	**290**	**0**	**-1 481**	**-1 771**	**-1 481**
	Totalt inkl begravningsverks	**5 170**	**-432**	**328**	**-4 842**	**760**

Investeringar och inventarieanskaffningar	2017		
Investeringar i fastigheter	Budget	Använt	Kommentarer
Församlingen			
Sidoentré i Danderyds kyrka inkl projektering	9 930 000	10 296 600	Genomförande
Ombyggnad i kyrkan	1 500 000	0	
Installation av luftvärmepumpar Petruskyrkan	0	188 996	
Lilla kapellet	0	421 103	Kompletteringsarbete
Summa Församlingen	**11 430 000**	**10 906 699**	
Begravningsverksamheten			
Djursholms och Danderyds Begravningsplatser			
Materialgård Djursholm	0	768 443	
Bevattning Djursholm	1 212 000	0	Senarelagt till 2018
Bisättningslokal Danderyd	0	62 269	Kompletteringsarbete
Summa Begravningsverksamheten	**1 212 000**	**830 712**	
Totalt Församlingen + Begravningsverks	**12 642 000**	**11 737 411**	
Inventarieanskaffning			
Församlingen	**Belopp**	**Använt**	
Gungställning Änglagaraget	20 000	0	
Summa Församlingen	**20 000**	**0**	
Begravningsverksamheten			
Ogräsbekämpare	160 000	184 375	
Personbil Caddy	0	68 900	
Truck Medle mini	0	38 750	
2 st elstruckar Stama Micro	0	236 800	
Aveny grav och karta, dataprogram	0	435 463	
Kantskärare	29 000	0	
Transporter	450 000	0	
Ventrac	230 000	0	
2 st elmopeder	60 000	0	
Summa Begravningsverksamheten	**929 000**	**964 288**	
Totalt Församlingen + Begravningsverksamheten	**949 000**	**964 288**	
		Använt	
Totala investeringskostnader resp avskrivningar	**13 591 000**	**12 701 699**	
varav Församlingen	11 450 000	10 906 699	
varav Begravningsverksamheten	2 141 000	1 795 000	
Kontrollsummering	13 591 000	*12 701 699*	

Svenska kyrkan
DANDERYDS FÖRSAMLING
252000-0478

Gudstjänststatistik och kyrkliga handligar 2017

	Huvudgudstjänster A-G1, H1			**Andra offentliga gudstjänster** G3+G4, H3-I		**Ej offentliga gudstjänster** (t ex andakt sjukhus) J		**Musikguds-tjänster** K		**Dop** L		**Konfirmation** M		**Vigsel** N		**Begravning** O		**Totalt**	**Totalt**
Lokal/kyrka	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**Ø**	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**tillfällen**	**deltagar-antal**	**tillfällen**	**deltagar-antal**
Danderyds kyrka	43	4 628	107	3	524	3	538	16	1 992	67	3 179	5	1 586	13	641	97	4 953	247	18 041
Enebykyrkan	61	3 664	60	3	399	73	1 460	5	512	1	58	0	0	0	0	1	15	144	6 108
Djursholms kapell	43	2 864	67	9	316	20	2 650	15	1 259	73	3 199	0	0	36	2 680	44	3 892	240	16 860
Petruskyrkan	11	481	44	39	589	42	1 184	12	1 219	5	214	0	0	2	95	6	188	117	3 970
Sätraängskyrkan	7	201	29	0	0	1	29	1	21	6	258	0	0	2	106	17	463	34	1 078
Altorps kapell	0	0	0	0	0	0	0	1	76	0	0	0	0	0	0	50	1 607	51	1 683
Klockare Malms kapell	0	0	0	4	60	0	0	0	0	0	0	0	0	2	15	4	64	10	139
Sjukhuskyrkan	0	0	0	1	10	22	25	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	24	60
Annan plats	0	0	0	6	567	40	1 120	3	615	0	0	0	0	0	0	0	0	49	2 302
Andaktsrummet	0	0	0	4	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		48
Övriga; Afternoon tea,födelsed.fest, sommarträff, Andrum mm	0	0	0	67	1 141	117	1 456	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	184	2 597
Sjukhemmen, Birgittasys, Djursholms fsg	0	0	0	0	0	10	100	0	0	0	0	0	0	0	0		0	10	100
Totalt 2017	**165**	**11 838**	**307**	**136**	**3 654**	**328**	**8 562**	**54**	**5 719**	**161**	**6 908**	**5**	**1 586**	**55**	**3 452**	**219**	**11 182**	**1 123**	**52 901**
Totalt 2016	**173**	**13 768**	**300**	**345**	**6 275**	**247**	**7 548**	**53**	**5 639**	**198**	**7 838**	**4**	**1 457**	**57**	**4 060**	**292**	**13 826**	**1 369**	**60 411**
Diff mot 2016	**-8**	**-1 930**	**7**	**-209**	**-2 621**	**81**	**1 014**	**1**	**80**	**-37**	**-930**	**1**	**129**	**-2**	**-608**	**-73**	**-2 644**	**-246**	**-7 510**

Ø innebär medelantal

I deltagarantalet medräknas även församlingspersonal och andra medverkande såsom körer

	2016	**2017**	**diff**	**i %**
Totalt antal gudstjänster	818	683	-135	-17%
Totalt antal förrättningar	551	629	78	14%
Totalt antal tillfällen	**1 369**	**1 312**	57	9%

	2016	**2017**	**diff**	**i %**
Totalt antal gudstjänstbesökare	33 230	29 773	-3 457	-10,40%
Totalt antal förrättningsdeltagare	27 181	23 128	-4 053	-14,9%
Totalt antal deltagare	**60 411**	**52 901**	**-7 510**	**-3,4%**

Förteckning över olika bidrag
2017

Benämning	Konto	IB-17	UB-17	Förändring		In	Ut	Förändring
Hjälp till flyktingar	2971	13 129	0	-13 129	Villkorat	0	13 129	-13 129
Diakonins biståndsmedel	2972	149 290	82 592	-66 698	Villkorat	60 085	126 783	-66 698
Moshi projekt	2973	451 588	367 983	-83 605	Vidareförmedlat	468 507	552 112	-83 605
Vestiena	2974	9 529	20 129	10 600	Vidareförmedlat	25 584	14 984	10 600
		623 536	**470 704**	**-152 832**		**554 176**	**707 008**	**-152 832**
Villkorat bidrag		162 419	82 592	-79 827		60 085	139 912	-79 827
Vidareförmedlat bidrag		461 117	388 112	-73 005		494 091	567 096	-73 005
		623 536	**470 704**	**-152 832**		**554 176**	**707 008**	**-152 832**